

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:
 A kiadévatásban évről-évre:
 Egyszeri ár — 10 kor.
 Helyben másban kérésre:
 Egyszeri ár — 20 kor.
 Vidékre postán szállítva:
 Egyszeri ár — 25 kor.

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a határ és
 Buzsag utáni napok kivételével.
 Kiadóhivatal: Nagyvárad, Apáca-utca 8.
 A szerkesztőség kérésre visszaküldi
 vagy megvásárolja nem vállalkozni.
 Előfizetők és hirdetősek a
 kiadévatalkos intézmény.
 Egyszeri ár 3 fillér.

NAGYVÁRAD okt. 3.

Váljunk el.

(K. Ö.) Az osztrákoknak immár nem kell a közös vámterület. Komoly érdekvékövetek hangoztatják az önálló vámterület szükségességét és követelik az autonóm vámtarifa megszerkesztését. Az osztrák cukornak magyar részről történt megvámolása csak ürügy az önálló vámterület követelésére, az igazi ok az osztrák kapzsiságban rejlik.

Az osztrákok kezdik belátni, hogy Magyarországgal gazdaságilag kényökedvők szerint már el nem bánhatnak és ez mód felett boszanítja őket. Tehát meg akarják bszulni magokat, mikor a gazdasági különválással a magyar mezőgazdaságra vélnék csapást mérni.

És ezzel a körülménnyel számolnunk kell. Oly kiegyezés, melyre ráfizetünk, nekünk nem kell. Az osztrákok pedig tisztességes kiegyezésre már alig állnak reá. El kell készülnünk a gazdasági különválásra.

A különválást több szempontból kell mérlegelnünk. Mindenekelőtt tisztába kell jönnünk az autonóm magyar vámtarifával. A magyar autonóm vámtarifa nem lehet egyszerű másolata a közös vámtarifának.

Ez természetes dolog. A közös vámtarifa tekintettel van az osztrák ipar érdekeire. Ehez, mint ilyenhez a magyar autonóm vámtarifának semmi köze. A

magyar vámtarifának más elveken kell felépülnie. A kiindulási pont a mezőgazdaság védelme, a mint hogy a mezőgazdaság az ország jövedelmének 65-70 százalékát képezi.

Ez az alap. Erre kell építeni. Nem mint a multban tettük, mikor erőnek erejével ipart és kereskedelmet akartunk teremteni és elhanyagoltuk azt az alapot, melyen mind a kettő nyugszik. Az eredmény, az összes kereseti ágak pangása, mutatja, hogy ez a politika rossz volt.

A mezőgazdasági védelem mellett figyelembe jön a magyar ipar védelme. Ennek egészen más jelentősége van az önálló vámterületben, mint a közösben. A közös vámterület az indirekt védelmet javasolta, önálló vámterület esetén a direkt védelem válik szükségessé. Az iparnak fontos szerepe van oly országban is, melyben az őstermelésnek jut a főszerep. A két kereseti ágak kölcsönhatása evidens dolog. Egymást megtermékenyítik.

A magyar autonóm vámtarifának tehát direkt és egyuttal erős védelmet kell biztosítania azoknak az iparágaknak, melyek nálunk már megerősödtek és külföldön is versenyképesek. Mert csak így érjük el, hogy az ipar a mezőgazdaság boldogulását fogja előmozdítani.

A másik szempont, mely a gazdasági különválás esetén előtérbe lép, a kereskedelmi szerződések ügye. A vámháborút Ausztriával senkisésem kívánhatja. Mert ezt mind a két rész megbánná. De oly kereskedelmi szerződést sem köthe-

tünk Ausztriával, mint más államokkal. Mégis csak Ausztria a magyar mezőgazdaság legtermészetesebb fogyasztó piacza, amint Magyarország az osztrák ipar táplálója. Szabad vásárt természetesen nem tőrünk, de figyelembe kell vennünk, hogy három évtizeden át közös fogyasztó piacot alkottunk. A kedvezményesebb elbánás mintegy magától értetődik. Erre Ausztriának, épp úgy mint nekünk is szüksége van, hogy az átmenet nehézségeit leküzdhessük.

Az az egy, ami tisztán áll előttünk, a Kelet felé való intranzigens védelem. A megoldásnak a kulcsa ebben rejlik és egyuttal a boldogulás. Ausztria beleszólasától megszabadulva, önállóan bírálhatjuk meg, hogy mit érnek nekünk a Balkán államok. Annyit bizonyára nem, hogy érettek a jövőben is annyit áldozunk, mint a multban.

Osztrák ujonczok sorozása Magyarországon.

Tegnap említettük már, hogy *Kolossváry* honvédelmi miniszter rendeletet adott ki az osztrák ujonczok sorozása és a családi körülmények igazolása tárgyában. A rend.let szó szerint a következő:

Több törvényhatóság felterjesztéséből arról értesültem, hogy a folyó év márczius 20-ról 23500. szám alatt kelt körrendelet kibocsátása óta, amelylyel az állandó sorozó-bizottságok működése beszünttetett, jelentékenyen megszorodott azon katonák száma, akiknek tekintetbe veendő férfi rokonaik időközben keresetképtelenné váltak és így családfen-

A „TISZÁNTÚL” TÁRCZAJA.

Oldott kévék.

Irta: Kincs István.

Végrendeletet csinált, pedig nem volt miről. Szegény özvegyasszony!

Nem hiába mondom, hogy szegény, mert hiszen az is volt: úgy éldegélt napról-napra mások könyörtületéből.

Pedig valaha jobb napokat is látott. Ritkán beszélt róla, az igaz, hanem a valót nem lehet eltakarni: mindenki tudta, hogy volt vagyona: háza, földje, szőlője — hanem ráköltötte a fiára.

Bizony, némely embernél a gazdagság csak olyan, mint a hó a háztetőn: megkerül a tavasz s el kell onnan pusztulnia. A taníttatás meg éppen drága mesterség: sok ember tinója ökre rítt már utána.

S ha még embert tudott volna faragni a fiából.

Kitaníttatta, csak lábra kellett volna állania. Lábra is állott, hanem éppen a rosszabbik lábára, arról azután hamarosan levette az élet.

Ugy történt, hogy Szeges Bélának választania kellett két nő között. Szegény volt az egyik, gazdag az a másik. Az első szerette, a másodikat elvette. A hogy már az életben történni szokott.

Régi mese új kiadásban.

Szeges Béla tehát gazdag feleséget kapott, hanem azon a gazdagságon nem volt az Isten áldása. Gazdag asszony, nagyzó feleség, koporsóban vékony tisztesség. A minthogy Szegesnének vékonyan is jutott a tisztességből, mikor alig öt esztendőss asszony léteire koporsóba fektették. Egész vagyonából alig maradt annyi, hogy egy papot ki tudtak belőle fizetni.

Szeges Béla fásult kedélyvel ment a koporsó után. Nem tudott sírni, nem tudott

zokogni. Arcza hideg volt akár a havasok teje; pedig alatta forrott valami, mint a hegyek gyomrában forr a pusztító lava, ha nem talál utat kifelé.

Talán önmagának tett szemrehányást, a miért az az asszony olyan hamar elzüllött. Mert hát elzüllött a szerencsétlen, elhervadt mint a virág, mely hónapszám nem fürdik napsugárban, évszám nem kap termékenyítő harmatot. Hideg volt az ő otthonuk, s azt a dermesztő hideget nem melegítették meg az asszony forró könnyei, melyeket kivált az első időben hullatott.

Szeges Béla félt azoktól a könnyektől: futott, menekült előlük. Ő nem szerette azt az asszonyt. Nem szerette, mégis magához kötötte. A pénze is mintha égette volna: szórta, a nélkül, hogy boldogságot vett volna rajta magának, boldogságot az ő hervadó hitestársának.

Oldott kévé voltak ők, melynek pusztulnia, vesnie kellett. S most, hogy az a kévé széthullott, most hogy Szegesné könnyei fölszárad-

Elvünk mindent olcsón adni és a n. érdemi közönség bizalmát teljesen megnyerni.

Telefon 249. sz.

Telefon 249. sz.

MAI LEGOLCSÓBB ÁRAINK:

Idei maróni kilója — — — — — 48 fillér.
 Petróleum I. rendű 1 liter — — — — — 28 »
 Ujság! Tarka háziszappan kilója — 48 »
 Rizs keményítő kilója — — — — — 64 «

CSORDÁS TESTVÉREKNÉL,

Szt. László-tér.

tartói minőségben a póttartalékba való áthelyezésre igényt nyertek, de az állandó sorozóbizottságok szünetelése következtében az illetők férfirokonainak keresetképtelensége megállapítható nem lévén, a kedvezményben mindez ideig nem részesíthettek.

Ennek következtében megengedem és elrendelem, hogy az állandó sorozó bizottságok a védtörvényi utasításban megállapított napokon, sőt esetleg ahol szükséges, a cs. és kir. hadkiegészítési kerületi és a m. kir. honvédek kiegészítő parancsnokságokkal egyetértőleg megállapítandó más napokon is működésüket újból megkezdjék.

Újból hangsúlyozom, hogy az állandó sorozóbizottságok elé, — miután a folyó évi újonczjutalék országgyűlésileg még nincs megajánlva, magyar honosságu állításkötelesek nem vezethetők, hanem ezen sorozóbizottságok csakis a védkötelesek tekintetbe veendő keresetképtelen családtagjait vizsgálhatják meg a védtörvényi utasítás I. része 57. §-a értelmében, keresetképtelenségük szempontjából.

De egyuttal megengedem, hogy ezen állandó sorozóbizottságok az osztrák honosságu állításkötelesek közül azokat, akiknek sorozóbizottság elé vezetése iránt a védtörvényi utasítás I. része 101. §-a értelmében megkeresés történt, megvizsgálhassák.

Ezen osztrák honosságu állításkötelesek sorozóbizottsági megvizsgálásának akadályát nem lehet, miután azok mint osztrák állampolgárok a magyar újonczjutalékba nem számítatnak be.

Budapesten, 1903. évi szeptember hó 30-án.

ORSZAGGYÜLES.

A képviselőház ülése.

Budapest, okt. 3.

Elnök: *Apponyi* Albert gróf.

Az ülés megnyitása után felolvastatja a képviselőház összehívására vonatkozó, *Holló* és társai által benyújtott kérvényt. (Helyeslés a bal és szélsőbalon.)

Elkésett kinevezés.

Elnök: Egy fontos közjogi átiratot mutat fel a miniszterelnöktől. (Halljuk! Halljuk!)

Szöcs Pál jegyző olvassa az átiratot, amelyben a miniszterelnök tudatja a képviselőházzal miniszterelnökké történt kinevezését.

Elnök: Következik a legmagasabb királyi kézirat felolvasása.

Szöcs Pál jegyző olvassa a kéziratot, amelyben a Felsőházi tudatja az országgyűléssel, hogy miniszterelnökké *Héderváry* gróft nevezte ki.

Elnök: A leirat a történetek után természetesen tárgyaltan, de ajánlja, hogy tudomásul szolgáljon és az a főrendiházzal közöltetni fog.

Polonyi Géza: Felveti a kérdést, hogy van-e szükség arra, hogy e leiratokat a képviselőház tudomásul vegye? Szerinte nincs. A legjobb megoldás az lenne, hogy egyszerűen irattárba tegyék azt. (Mozgás a jobbon, helyeslés a szélsőbalon.)

Simonyi-Semadam Sándor: Tudomásul nem venni a dolgot abszurdum. A hibát abban látja, hogy itt alaki tévedés történt. Ajánlja, hogy vegye azt tudomásul a Ház. (Helyeslés.)

Ébtevő Károly: Csatlakozik az előtte szóló nézetéhez, vegyék tudomásul a kéziratot, mert az felel meg a király iránti hűségnek és a parlamentaris szokásnak, amely után a főrendiházzal közöltessék. (Helyeslés.)

Elnök: Felteszi a kérdést. Akik elfogadják az elnökség indítványát, a kézirat tudomásul vételét, álljanak fel. (A többség feláll.) A kézirat tudomásul vétetik. Következik a Ház összehívásának megokolása.

Az öreg bakák ügye.

Holló Lajos: Elhiszi, hogy a kormány megsértődött a történetek által, mert hiszen eddig nem volt még reá eset, hogy a kormány maga a többség szavazza le. De nagy sérelem esett a nemzetnek, amidőn a hadvezetőség önkényesen egy törvényekbe és alkotmányunkba ütköző rendeletet ad ki, amelyben a harmadik évüket szolgáló katonákat jogtalanul visszatartja. Nem egyebek azok a visszatartott katonák, mint politikai foglyok, akik érettségükre odabent tartva tiszokkónt. (Mozgás a szélsőbalon.) Ezzel kapcsolatosan történnik egy másik sérelmes eset is, amidőn önkényesen toborozzák a meg nem ajánlott újonczokat. Van ám egy rendkívül fontos körülmény ebben. Tapasztalhatjuk, hogy e toborozás éppen a nemzetiségi vidékeken történik. (Mozgás a szélsőbalon.)

Gabányi Miklós: Azt hiszik, hogy majd ellenünk mozgósítják.

Holló Lajos: Most már nem elégszik meg semmi más engedménnyel, mint a magyar vezényleti nyelv megadásával. (Zajos helyeslés balról) A nemzetben, ha követeléseit nem

teljesítik, meg fog érlelődni az a gondolat, hogy csak a perszonál unió alapján boldogulhat. (Zajos tetszés balról.) Igen helytelen, hogy a mostani nagy küzdelmet tisztán még mindig csupán az ellenzék harczának tartja a kormányt, pedig ez már nem áll, mert most már az egész ország talpra állott a nemzeti jogok védelmére. (Ugy van! Ugy van! a szélsőbalon.)

Az öreg bakák ügyét oly sürgősnek, fontosnak és a nemzet önérzetébe vágónak tartja, hogy azt nem lehet elodázni az új kormány kinevezéséig. E sérelmet mielőbb orvosolni kell.

Kubik Béla: A törvénytelenséget mindig feltű kezdik!

Holló Lajos: Aki a visszatartott katonákat izgatná, engedetlenségre készítené, az rossz szolgálatot tenne magának az ügynek, mi a jog terén akarunk maradni és a törvénykönyvvel kezünkben visszatartani e sérelmet. Határozati javaslatot terjeszt be, hogy utasítsa a képviselőház a hadügyi kormányt a visszatartott katonák azonnali szabadon bocsájtására. (Zajos helyeslés.) Kéri, hogy e javaslatát a legközelebbi rendes ülés napirendjére tűzzék ki. (Hosszas éljenzés és taps a balon és szélsőbalon.)

Babó Mihály: Ezt csak el kell fogadni mindenkinek!

Tóth János: Mindenben osztja az előtte szóló érveit és magáévá teszi a benyújtott határozati javaslatát.

Rövid visszapillantást vet a lefolyt politikai küzdelemre, amelynél a helyzet akként alakult ki, hogy a korona mind nagyobb ellenétbe jut a nemzettel. (Ugy van! a szélsőbalon.)

Madarász József: Mindig is úgy volt.

Tóth János: A kiszolgált katonák visszatartása határozott sérelem a magyar alkotmányon. (Ugy van! a szélsőbalon.) A magyar országgyűlés el van napolva, nem foglalkozhatik érdemlegesen és nem bírálhatja a hadügyminiszter rendeletét, tehát el van zárva az alkotmányos megnyilatkozástól.

Polonyi Géza: Ki vagyunk játszva.

Tóth János: Közjogi értelemben nagy sérelem ez, amelyet csak tetőz ama körülmény, hogy e rendelet nem is volt a parlament előtt ösmertetve, de még csak be sem jelentve, hiszen egyetlen miniszter sem emelkedett fel, aki erre figyelmeztette volna a nemzetet, avagy bejelentette volna ennek megvalósítását. (Ugy van! Ugy van! a szélsőbalon.)

Bakonyi Samu: Csak nem ütök dobra az alkotmány sértést.

Tóth János: A véderőtörvényt csak annak

tak, hogy ott aluszsza örök álmát a néma sir magányában, most a hideg ember mégis mintha megindult volna.

Az emberek rég hazatákarodtak a temetőről, csak Szeges Béla maradt vissza a sir mellett. Hallgatta, mint kopognak a koporsóra hulló hantok, nézte, mint emelkedik mindjobban ki a földből az a kis domb, melyet az emberek sirnak neveznek s a mint nézte nézte a sirásós közönyös munkáját, egyszer csak elborult a szeme világa, tekintete előtt összefolyt minden, ő könyezni kezdett.

Tehát mégis volt szive annak az embernek.

Volt. Csakhogy az a szív olyan volt, mint a téli napsugár, hidegen hágy, megborzongat, hamar eltűnik.

Pár lépésnyire tőle Szegesné, az ő édesanyja állott kisirt vörös szemekkel. Ő mikor fia pillái alól az első könyűt kigurulni látta, megrázkódott rája. Odalépett hozzá s könyörgő szóval mondta:

— Gyere fiam, menjünk innen.

Szerető szóval mondta, de fia ideges mozdulattal fordult el tőle. Hanem azért mégis

megindult. Lassu, határozatlan léptekkel indult meg a falunak.

Azután se szólt, se beszélt. Eszre se vette, hogy édesanyja ott van az oldalán. Szegény asszonynak magának kellett hozzája csatlakoznia: a fia csöppet se törődött édesanyjával.

Aminthogy azontul se törődött vele. Még aznap este eltűnt minden búcsuszó, minden ajánlás nélkül. Sem édesanyja, sem senki más nem tudta, hova, merre tűnt.

Szegény özvegy immár teljesen magára állott. Ugy járt mint a fák, melyek tavasszal hiába hajtának lombot virágot, ősszel mégis tarolva állanak: a szél valahol messze kergétozlik a csörgő leveleivel.

Hanem a fa nem viseli nagyobb megadással sorsát a mint azt Szegesné viselte. Meghajlott mint az ág, melyre a zord tél tulajágos sok zuzmarát rakott. Panaszszó mindazáltal nem került ajakára.

Mintha az egész olyan természetes lett volna, hogy az édesanya megnevelje a maga gyermekét a gyermeknek kisebb gondja is nagyobb legyen az elhagyott anyával törődni.

Az emberek kezdtek el végzetül morogni. Szidták azt az éhjeltesen rossz magzatját.

S az özvegy asszony? Oh, az öreg asszony védelmébe fogadta, mondván:

— Ne bántsátok: ő nem tehet semmiről.

— Nem tehet? — csudálkoztak el az emberek — a gyermek nem tehet róla, mikor édesanyját nyomorogui hagyja?

— Nem, ő nem tehet róla — hajtogatta mindegyre Szegesné.

— De hát ha rosszul is megy sora, ha nem is küld szájakat, mert magának sincsen, egy csókot csak küldhetne levélben; vagy eljöhethetne, karjaiba szoríthatná azt az édesanyját, a ki fájdalommal szülte, szeretettel nevelte. De nem jön, csak ir-ir . . . Olyan csak lelketlen rongy embertől telik.

— Ne bántsátok — rimázkodott az elhagyott özvegyasszony mindig újra és újra — mikor szegény olyan boldogtalan!

A világnak semmihogyan se fért a fejébe, hogy a gyermek boldogtalansága ok legyen arra, a mért édesanyjáról teljesen megfeledkezzék. De hát azt az asszonyt nem lehet-

Telefon 143.

Friedländer Herman

Nagyvárad, Kolozsvári-utca, Templom-tér.

Telefon 143.

Legújabb divatu uri és leány kalap formák,

posztó, nemez és bieberből diszitve is a

legolcsóbban kaphatók a kalapgyárban.

Kalapok ujjá alakítása olcsón eszközöltetik

félreértéséből, kijátszásából, vagy elcsavarási szándékból magyarázhatják a kiszolgált katonák kárára. A szolgálati idő és kötelezettség ugyanis két különálló fogalom, amelyet úgy kezel az adminisztráció is. A szolgálati kötelezettség abban áll, hogy valaki szolgálni köteles a hadseregben. A szolgálati idő egy adminisztratív fogalom, amely a szolgálati viszony meghatározása. E két fogalom igen gyakran nem is fedi egymást. Maga a törvény is stilizálja ezt. A szolgálati időnek decemberig való fenntartása arra szolgál, hogy a katonai adminisztráció e három hó alatt megállapítsa, minő szolgálati viszonyra helyeztessék a jövőre vonatkozólag. Amde a szolgálati kötelezettség — amint azt a védtörvény expressis verbis kimondja — három éven túl nem terjedhet még egy napig sem. (Ugy van! a szélsőbalon.) E törvénytelen rendeletet nem szabad a magyar országgyűlésen pártpolitikának tekinteni, az egész nemzet ügye az. (Viharos helyeslés a szélsőbalon.) Mindenkinek szívén kell viselni annak a szegény 43 ezer magyar fiúnak sorsát, akik a katonai hatalom önkényéből és a nemzeti jogokért folyó küzdelmünk elleni tehetetlen dühüért szenvednek. (Helyeslés.)

Kérdés Lukácshoz.

Mielőtt befejeznék szavait, még egy törvénytelenre óhajtja felhívni az országgyűlés figyelmét. (Halljuk! Halljuk!) Kérdést intéz Lukács László pénzügyminiszterhez. (Zajos kiáltások a balon és szélsőbalon:

— Hol van a pénzügyminiszter?

— Hol van a legszebb miniszter?

Rákosi Viktor: A sztrájkanyán.

Tóth János: Kérde a pénzügyminisztert, beutalta-e a hadügyi pénztárba Magyarország hozzájárulását a kvótaarányban a hadsereghez? Ha igen, akkor vád alá kell helyezni őt. (Hosszas, viharos éljenzés a balon és szélsőbalon.)

Zichy Jenő: Az öreg bakákról szól. (Nagy zaj a szélsőbalon.)

Polonyi Géza: Nem lehet tovább tárgyalni.

Pichler Győző: Ezt tisztázni kell!

Nessi Pál: Válaszoljon Lukács azonnal.

Polonyi Géza: Zárt ülést kérünk! (Elnök csenget).

(Nessi Pál ivet kerit elé s hamarosan aláírják. Ezalatt a zaj egyre tart, hogy megakadályozhassák a szónokot. Apponyi egyre csenget. Az aláírásokkal végre elkészülnek. Nessi felrohan vele az elnöki emelvényre és átadja Apponyinak.)

Elnök: Husz képviselő zárt ülést kért. De miután Zichy Jenő gróf belekezdett beszédébe, azt félbe nem szakíthatom. Tessék folytatni.

Zichy Jenő gróf: Rövidesen akar felszólalni. Mindenben elfogadja és magáévá teszi Holló javaslatát. A kiszolgált katonák visszatartását törvénytelennek tartja. (Helyeslés.) Beteg viszonyok vannak, de hát honnan származtak ezek? Régi bűnök, régi hibák. 35 év hibája. (Ugy van! a szélsőbalon.) A 67. XII. t.-cz.-nek már megteremtésénél sokan hibáztatták azt, hát még azóta mennyire haladt a nemzet. Az azóta jövő kormányok pedig tullicizálták egymást a lojalitásban. (Ugy van!) A paritásban ma már nem lehet sem hinni, sem bizni. (Ugy van! a szélsőbalon.) A kiegyezés pedig már túlhaladott. A kibontakozást e válságos helyzetből csak úgy képzelem, ha erős nemzeti alapon egyöntetűen a nemzet haladásával átváltoztatják a 67. XII. törvényt. A koronának is éppen olyan érdeke a nemzet erősödése, mert a korona támasza itt van ebben a népben. Őva inti a nemzetet az elhamarkodástól, de a törvényből engedni nem szabad. (Viharos éljenzés és taps a balon és szélsőbalon. A szónokot számosan üdvözlölik.)

Elnök: Elrendeli a zárt ülést.

Zárt ülés.

Elnök: Apponyi Albert gróf.

A zárt ülést megnyitván, elnök felhívja Polonyi Gézát, mint aki a kérvényt aláírta, hogy okolja meg kérvényét.

Polonyi Géza: Államjogi szempontból sajátos helyzetben vagyunk, különösen a hadsereget illetően. Tóth János beigazolta, hogy a hadügyi miniszter rendelete sérelmes és törvénytelen. Új kérdés merült fel, hogy a hadügyi miniszter részére a magyar pénzügyminiszter kiszolgáltatja a kvóta arányában a rátát. Ez alkotmányosság és 1848. III. t. cz. szerint ezért a pénzügyminisztert vád alá kell helyezni. Az 1867. XII. t. cz. szerint a hadügyi költségvetést a delegáció állapítja meg, az összeg azután beillesztendő a magyar költségvetésbe anélkül, hogy az összeg módosítható volna. Ez az összeg csak akkor fizethető ki, ha a magyar költségvetésbe már beillesztették. Költségvetési felhatalmazás nélkül a pénzügyminiszter nem rendelkezhetik ezen összeg felett, kérde, utalványozott-e a pénzügyminiszter ilyen pénzt, igen, vagy nem?

A pénzügyminiszternek ide kellene jönnie, hogy megadja a felvilágosításokat, amit a törvény előír.

Régészeti és történelmi muzeum (Schlauchpark) nyitva minden vasárnap és ünnepnap d. e. 10 óráig fél 1-ig és d. u. 3-5-ig 10 kr-ért. Kedden és csütörtökön d. u. 3-6 óráig 20 kr-ért. Más időben 50 kr.

A Spencer-féle elmélet kritikája.

Annira felszinen van ez a kérdés, hogy örökre aktuálisnak látszik. A fővárosi lapok egy része olyan éretlen hecczet csinált belőle, amely nem illett Spencerhez sem, legfeljebb Somlóhoz. Es míg a közönség az éretlen cikkeket olvasta, addig folyton törhette rajta a fejét, hogy mi is lehet hát az értéke annak a Spencer-féle elméletnek, melyet néhány bátor tudós ugyan száfol, de a tudatlanok nagy zivajjal üdvözölnek s a kicsiny epigónok létrának akarnak felhasználni?

Dr. Bozóky Alajos, a helybeli kir. kath. jogakadémia igazgatója az alábbi cikkben (melyet a Budapesti Naplóhoz intézett, hol meg volt támadva,) adja a Spencer-féle evolúció-elmélet kritikáját:

A Budapesti Napló ez évi 256-ik számában Yartin ur megtámad engem az ideai tanév megnyitó ünnepélyünkön elmondott beszédem tendenciája miatt.

Mióta Somló Bódog jogtanár cikke arról a bizonyos evolúcióról a XX. Század című folyóirat ez idei május havi füzetében megjelent, mindenféle piszkot és rágalmat kentek reám és tanártársaimra azért, mert ezt az irányt magyar hazafiasszempontról vészthozónak mertük nyilvánítani, egy F. N. betűk alá rejtőz fanatikus támadóm pláne azt is kétségbevonta, hogy vajjon telik-e agyamból — azaz agyacskámból, így mondta — valami irodalmi munkásság, holott épp az idén 40 éve, hogy irodalommal foglalkozom. De én mindezekre nem reagáltam, mert az ilyen hang és módor nekem sohasem volt sajátom és nem is lesz. Yartin ur cikke, bár szintén nem ment mindent tulzástól, legalább a tisztesség határain belül maradt s ennél fogva megragadom az alkalmat, hogy álláspontomat úgy is mint jogtudományi író, úgy mint jogtanár, úgy is mint egy magyar főiskola vezetésével megbízott igazgató s a mit legelőször kellett volna hangsúlyoznom, ugyanis mint magyar hazafi, egyszer s mindenkorra jelezsem és körülrjam.

Mindenekelőtt legyen szives Yartin ur s vele együtt mindazok, akik engemet a Somló Bódog urnak (ahogy maga is beismeri) Herbert Spencertől kölcsönzött evolúcionális teóriájával szemben elfoglalt álláspontom miatt a sajtóban, a parlamentben, sőt még Amerikából és Olaszországból megrendelt és publikált cikkekben is olyan kiméltlenül megtámadtak,

tett meggyőzni az ellenkezőről. Nem vállalta el az okos szót.

Lassan azután abbahagyták. Nem bántották, szóba se hozták a háladatlant immár. Csak segélyezték a magára hagyatott nyomorult teremést, a hogyan tehettek.

Ugy éldegélt, a mint mondtam, mások könyörületéből. A napok multak, a hónapok pörögtek, az esztendő is egymás hátra kapaszkodtak, Szegesné pedig öregedett, fogyott: úgy összement mint a morvai posztó. Fiáról még akkor se tudta, vajjon él-e, hal-e; hanem azért nem bántotta, nem szidta. Bárány volt a szive annak a szegény özvegy-asszonynak.

Egyszer azután fölkerkedék: levelet vitt a bírónak.

— Edes kedves bíró uram, — mondta tördött hangon — valami szivességre kérem.

— Hadd hallom — vette föl jóakarattal a szót a bíró.

— Elhoztam a végrendeletemet. Saját kezemmel irtam. Ihol van ni ebben a koportában. A fiának szól, annak adja, de csakis annak ha már meghaltam.

— Csak nem akar még itthagyni minket, Szegesné? — próbált tréfálkozni a bíró.

— Nem tudhassa az ember — vetette két fénytelen szemét az ég felé az öregasszony — Isten kezében vagyunk valamennyien. Es azután inkább ma mint holnap.

Olyan szomorúan hangzottak azok a szavak, mintha a kétségbeesés tarlóján fakadtak volna. Pedig nem. Szegesné megadással viselte búját-bánatát. Belőle csak a megadás beszélt. Vagy talán belelátott a jövőbe?

Harmadnap virradóra halva találták szegényt. Keltegették, unszolták, szóltak, beszéltek hozzá, de bizony nem ébredt; lelke már elszállt messze-messze a fellegek fölé bizonyosan ahhoz, ki azt tanította a földön jártában, hogy boldogok a szegények, mert ők a menyek országa.

Szép temetést rendeztek neki. Husz kertből is szedték a lányok a virágot, hogy koszoruba fonva rátegyék az egyszerű koporsóra. A ki csak ismerte, pedig ki ne ismerte volna, mind eljött a temetésére. Gazdagot se temettek annyi tisztességgel.

Csak a fia nem jött el. Szeges Béla nem

volt jelen az édesanyja temetésén. De hol is keresték volna? Kitől is tudta volna meg, hogy édesanyját koporsóban viszik ki a temetőbe, oda, hol nem fáj már a nyomor, nem sebez a bánat, nem zokog már az elhagyatottság.

Nem jött el még a végrendeletéért sem.

Talán ugyanis tudta mi van benne. Nyilván azért nem tartotta érdemesnek eljönni a juszáért. Mert hát ugy tessék venni, mikor azt a végrendeletet fölbontolták s megolvasták, táva maradt a szája még a legokosabb embernek is.

Az állott abban a testamentomban mindössze:

— Edes fiam, bocsáss meg!

Hogy vékony örökség, annyi bizonyos. De hát miért kér bocsánatot az az asszony a fiától? Hiszen a fia hagyta el őt, az törte meg a felesége szivét legelőször, hogy azután az édes anyját se kimélje. Vagy talán Szegesné lelkét terheli, hogy a fia mikor két lény közül választott . . . brr . . . szinte fázom elmondani.

Hagyjunk békét a halottnak, hagyjunk békét annak a megtört szegény asszonynak.

Nagymennyiségben megérkeztek
szülő szállító kosarak

5 és 10 kilós ürtartalommal.

Az iskola idény beálltával különböző alaku kötökosarak, iskolatáskák, melyek legolcsóbb árakban lesznek árusítva. Továbbá nagy választék gyermekkoszikban, utazó kosarakban stb.

Számos megrendelést kérve kiváló tisztelettel

OPPENHEIM F. VILMOS kosáráru kereskedése

Nagyvárad, Fő-utca, Barts-ház.

koncedálni azt, hogy nekem is van jussom a tanszabadságra, következésképp nekik nincsen joguk ezt a sokat emlegetett tanszabadságot kizárólag a maguk számára lefoglalni, mintegy kisajátítani. Hanc veniam petimusque damusque v'cissim!

Kimondom tehát a következőket:

Az evolúció tana nem új, már rabbi Ben Akiba mondta: »nincs semmi új a nap alatt!« és már rabbi Ben Akiba előtt kétezer esztendővel mondotta Bölcs Salamon (Ecclesiastes 1, 10): »Senki sem mondhatja, ime ez új, mert immár megvolt az előbbi időkben, melyek előttünk voltak.« Herbert Spencerrel pedig ne is takarózzanak, akik az ő tanítványait olyan tuhajtó módon magyarázzák, ami ellen ő maga tiltakoznék a lehangosabban. Lám Yartin ur is hangsúlyozza, hogy Spencer kijelentette műve előszavában, hogy ő a hitet mindenkinél a tetszésére bizza és nem bántja, holott a XX. Század általunk elítélt kifakadásai és Yartin urnak azon megjegyzése, hogy minek menydörögtem (ipsissima verba) az atheismus ellen idei megnyitóbeszédemben (pedig csak Geguss Agostonnak egy találó idézetét hoztam fel), Spencer felfogása ellen bizonyítanak. Ne akarjanak önök spencerebbek lenni Spencernél! A fejlődés, jól értjük meg, a fokozatos fejlődés tana nem mai keletű s nem Spencer óta datálódik, ezt mondhatják naiv lelkeknek, kiket már az emeltebb hang, melyben hozzájuk szólanak, megfélemlíteni képes, de gondolkodó s még hozzátanult emberre ne próbálják az ilyen nagyotmondást reáoktrojálni. Azt csak nem várják talán (tölem, hogy számot adjak önöknek arról, vajjon ismerem-e igazán azt a hirhéd (Darwin) Spencer-féle elméletet? mert nem gondolom, hogy felteszik rólam, hogy frontot csináljak valami ellen, amit nem ismerek. Tehát térjünk át a czáfolatra. Itt azonban mindjárt előre tisztában vagyok magammal aziránt, hogy önökkel sohasem fogok tisztába jönni, mert a Spencer-Somló-féle evolúció nem fogadja el kiindulópontomat helyesnek, én meg nem tekinthetem az ő konkluzióját bizonyítottnak. Meggyőződésem szerint az ember szabadakaratának a tagadása csak azért, hogy az anyagot és a szellemet egy tüntessük fel, mintha mindkettő tökéletesen ugyanazon természeti törvény alatt állana, egy petitio principii. Bizonyítsák be előbb önök, hogy egy és ugyanazon természeti törvény uralkodik az anyag és a szellem fölött és csak ha ez önöknek sikerül, következtessék belőle az emberi szabadakarat nem létezését. Az evolúció átvitele a szellemi, erkölcsi világra egy rettenetes humbug, mert ha egy szükségképpen működő törvénynek van alávetve a szellem is és ennek hatása alatt fejlődik minden, akkor miképp magyarázzák meg azt, hogy az emberiség négyötöd része messze mögötte marad az egyötöd résznek? Eldisputálhatatlan tény, hogy az ember magától nem művelődik hanem külső befolyás viszi őt előre, például, ha a misszionáriusok bámultraméltó önfeláldozással nem keresnek föl az afrikai vad emberörzseket, örökké vadak maradnak azok, ezt csak nem fogja tagadni senki. A szellemi művelődés (fejlődés) okát részint az embernek a fejlődésre való belső képességében (értelem, akarat,) részint az ezen képességet működésbe hozó kedvező külső körülményekben (például a keresztény misszionáriusok megjelenésében, a tanításban, nevelésben) kell keresnünk.

Már most nézzük azokat a gyönyörű eredményeket, melyek az önök evoluzionista elméletéből a társadalomra hármanak; de ne vesztegensünk sok szót, össze vannak hordva a XX. Század májusi füzetében: osztályharc, izgatás, tulajdon, házasság s mit tudom én még mi mindennek eltörlése, az állami hatalomnak mindezekkel szemben vesztig maradása, a nemzeti sajátosságok eltörlése, vagy önkéntes feladása és a boldogító (?) kozmopolitizmus utjának egyengetése és minél gyorsabb keresztülvitele! Gyümölcseiről ismerhetünk rá erre az életfára! Jól mondotta Deák Ferencz: vannak oly fényes teóriák, melyeket vitatni igen szépen lehet, ha az ember azoknak következményeiről megfeledkezik; máskor meg így nyilatkozott: a logikának az a természete, hogy csak egyetlen hamis állítást engedjünk meg,

mindjárt a legiszonyubbakat lehet következtetni. Hát a Spencer féle evolúció is ilyen teória, ez is egy hamis állításból indult ki. Ha $2 \times 2 = 5$, akkor $9 \times 9 = 100$ vagy akármi, amit akarok.

De vegyünk még egy szempontot, ez már olyan, amelyért szívesen elvállalom, ha akárminek is mondanak engemet, a felelősséget. Allitom, hogy a tudományban mindig csak az igazságot kell keresni ezt keresve a tudomány nem járhat rossz következményekkel, ha pedig csakugyan rossz következményekkel jár, akkor az nem is tudomány, akkor helytelen utra kellett tévednie. Az ilyen eltévedt tudomány pedig, ha ezerszer is azt arrogálja magának, hogy igenis tudomány, legalább nekem már mint magyar embernek nem kell ilyen nemzetrontó tudomány; igenis, még a globust is csak úgy adom a gyermekek kezébe, ha magyar. Dicsőitem továbbra is a régi lomot, nem azonosítom magamat azokkal, kik mindenféle direkt és indirekt módon az én magyar hazámat ősi magyar jellegéből kiforgatni, a magyar nemzetet a kozmopolitizmus karjaiba kergetni, sőt az ilyen merényletet még büntetlenül el akarják követni s a megrontásunkra törekvő ellenségeinknek még tudományos (!) fegyvereket is kezükbe nyomni nem áttalanak.

Végül még csak egy megjegyzést Yartin ur exspektorációjára az atheizmust illetőleg. Chacun à son goût. Ha olyan nagyon jónak találja, boldoguljon vele bölcs Salamon következő mondása ellenére: »Csak bolond ember mondhatja: »nincsen Isten«, de már abba ne szóljon bele Yartin ur, ha a hazai ifjúságot, legalább azt, melynek vezetése reám mint igazgatóra van bízva, nemcsak nem buzdítom arra, hogy szintén atheus legyen, hanem épp ellenkezőleg az atheizmustól óva intem. Ez már amugy sem a tudomány dolga, hanem a lelkiismereté, én pedig sok, sok más emberrel együtt meg vagyok arról győződve, hogy a hazának inkább istenhívő, mint istentagadó polgárokra van szüksége, de meg nem is tudok magyar hazafit, aki magát szégyelte volna vallásáért, vagy aki panaszkodott volna, hogy a vallás az ő ártalmára lett volna.

Hogy én a tulvilágról honnan szemlélem majd az új irány diadalát, azt sem Yartin ur, sem én nem tudhatjuk, én legfeljebb csak megköszönhetem neki irántam tanúsított jóindulatát, amiért engem a menyországba szánt, arra azonban mégis bátorodom Yartin urat figyelmeztetni, hogy már nagyon számos ilyen »új« irányt hirdettek ezen a világon, amelynek csak kudarczát szemlélhették az Istenben boldogult lelkek a tulvilágról. A Spencer-féle természet- és társadalombölcselet egyébiránt a külföldön sem örvend akkora osztatlan helyeslésnek, mint a hogy Somlóék hirdetik, tehát egyáltalában nem tekinthető olyan világraszóló intangibilis új Canonnak, mely előtt térdet, fejet kellene hajtani. En sem első nem vagyok, sem utolsó nem leszek, aki ezen új irányt ellen tiltakozik. Dühring például felháborodásában »piaczi lármának«, »könyvelmi felületességnek«, »tudományos szédéltségnek«, »természetbölcseleti vadköltészetnek«, »korcsbölcseletnek« nevezte ezt a dicső új irányt, pedig ő nem tanárkodott soha az obskurus nagyvárad-i jogakadémián.

Dr. Bozóky Alajos,

kir. tanácsos, jogakadémiai tanár.

TAJÉKOZTATO.

Október 4. Iparos ifjak szüreti mulatsága a Fekete Sasban.

Október 4. Réti népkör mulatsága.

Október 8. Szmrecsányi Pál lat. szert. püspök installációja.

Október 12. Szüret a nagyvárad-i hegyen.

Október 15. A biharmegyei elme-kórház megnyitása.

Tisztelettel kérjük azon előfizetőinket, kik a múlt, valamint a jelen évről hátralékban vannak, hogy előfizetési díjaikat mielőbb kiegyenlítsék szíveskedjenek.

Szmrecsányi püspök bőkezűsége.

A nagyvárad-i l. szert. kath. egyházmegye új főpásztora, Szmrecsányi Pál október hó 8-án foglalja el püspöki székét s már ezt megelőzőleg bőkezű jótékonyssággal emlékezett meg új székhelyének szegényeiről, emberbaráti intézményeiről és egyleteiről.

Fenkölt gondolkozásából eredőleg jótékony szive sugallatát követve, segélyre siet a városnak az árvák és szegény betegek felségelésében, istápolásában, az árvaság könnyeinek letörlésében és a betegség kínjainak enyhítésében.

Budapestről, hol jelenleg tartózkodik, tegnap ötezer koronát küldött jótékonyczéla Rimler Károly polgármesterhez, a következő levél kíséretében:

Tekintetes Polgármester Ur!

A f. hó 8-ára kitűzött püspöki székhely alkalmából ezennel 5000 (ötezer) koronát küldök mellékelten Tekintetes Uraságod kezeihez, kérve, hogy ez összegből 1500 (ezeröttszáz) koronát a nagyvárad-városi árvaház céljaira, 1500 (ezeröttszáz) koronát a nagyvárad-városi gyermekórához céljaira fordítani, 2000 (kettőezer) koronát pedig székhelyem napján Nagyvárad város szegényei között legjobb belátása szerint kiosztani sziveskedjék.

Fogadja kiváló tiszteletem őszinte nyilvánítását, melylyel vagyok.

Budapest, 1903 okt. 1.

Tekintetes Uraságodnak

kész szolgálja

Szmrecsányi Pál,
várad-i l. sz. püspök.

Ugy értesültünk, hogy a székhelyalkalmából városunk több egyletéről is megemlékezett az egyházmegye új főpásztora.

A polgármesterhez küldött 5000 koronán kívül a következő egyleteknek és intézeteknek küldött adományokat:

A kath. legényegyletnek 800 korona.

A Biharmegyei és nagyvárad-i nőegyletnek 500 korona.

A nagyvárad-i kath. körnek 500 korona.

A Szent László-menedékháznak 500 korona.

A munkás betegsegélyező egyletnek 500 korona.

Az önk. tűzoltóegyletnek 500 korona.

Osszesen tehát 8300 korona adományt küldött. A közjótékonyaság oltárára letett ezen nagy áldozata minden Demosthenesnél szebben beszélő előtára várva várt jóvetelének!

UJDONSAGOK.

Az új püspök beiktatása.

Szmrecsányi Pál püspök ünnepélyes beiktatására készül az egyházmegye s az ünnepségben a város egész közönsége részt vesz.

A püspök ur ő Excellenciája október hó 7-én d. u. 1/5 órakor kezdi a fogadásokat új egyházmegyéje káptalanával és pápaságával s ugyanezen délután fogadja az összes tisztelgő küldöttségeket. Egyes helybeli lapokban előforduló ellentétes közlések tévedésen alapúinak.

Október hó 8-án, a beiktatás alkalmából az ünnepélyes szent mise alatt a 45 tagból álló székesegyházi énekkar és a katonazene-

karból megerősített zenekar, *Beleznay* Antal székesegyházi karnagy vezetése alatt a következő egyházi darabokat fogja előadni:

Brosig M.: Ecce sacerdos.

Filke M.: Missa in honorem beatae Mariae Virginis.

Namini G. M.: Diffusa est (a capella).

Filke M.: Diffusa est (a capella).

Zsaskovszky Endre: Te Deum.

Az énekkarban a következők működnek közre:

Sopran: Tucsek Ferenczné, Klusatsek Margit, Kovács Dénesné, Zvipp Jolán, Kovács Ilonka, Herkner Elvira, Herkner Szidónia, Hannig Mariska, Millye Margit, Neubauer Ilona, Wenter Valéria, Takács Ilona, Király Irma.

Alt: Csipkés Sándorné, Paczkó Aladárné, Nevorall Istvánné, Farkas Etelka, Szönyi Margit, Zettner Irén, Csányi Gizi.

Tenor: Lehoczky József, Dr. Krüger Jenő, Szilágyi Mihály, Marosán János, Huszár Károly, Padala Pál, Kaminszky János, Kovács Márton, Gahér Márton, Papp Mihály, Márkus István, Hajas Pál, Székely Lajos.

Basso: Ifj. Maróczy János, Kalmár Illés, dr. Bulc Kornél, dr. Mikulás György, dr. Se-reghy Mihály, Vidovich Béla, Szmekta Odön, Nevorall István, Huszár László, Wagner Ferencz, Zsunk János, Helegda János, Molnár János.

Készülődés október 6-ára.

Nagyvárad lelkes, hazafias közönsége is méltóképen fog áldozni a nemzet szabadságáért elvérzett örök emlékezetben maradt tizenhárom aradi vértanu emlékének. A Szent László plebánia-templomban d. e. 9 órakor tartandó gyászmisén testületesen fog résztvenni a 48-as párt s népkör, a 48-as agghonvédek egylete, a kath. jogakadémia polgársága s számos egyesület. A jogakadémiai ifjuság este impozánsnak ígérkező gyászünnepélyt is rendez a vértanuk emlékére, melyre a következő meghívót bocsátotta ki:

A nagyvárad kir. kath. jogakadémia ifjusági olvasóköre folyó hó 6-án délután fél 6 órakor a jogakadémia disztermében a 13 aradi vértanu emlékére hazafias ünnepélyt rendez, melyre Nagyvárad város intelligens és hazafias közönségét ez uton hívja meg az elnökség.

Az ünnepély műsora:

1. Hymnus. Énekli az akadémia ifjusága.
2. Megnyitó beszéd. Tartja: *Géczy* Imre, az olvasókör elnöke.
3. 13. Költemény Abrányi Emiltől. Szavalja: *Szemes* Imre I. é. jogh.
4. Ünnepi beszéd. Tartja: *Popity* János IV. é. jogh.
5. Szavaltat. Tartja: *Strébely* Gyula I. éves joghallgató.
6. Szózat. Énekli az akadémia ifjusága.

A gyászmisére való megjelenésre a biharmegyei és nagyvárad 48-as agghonvédek egyesületének elnöksége a következőkben hívja fel Nagyvárad közönségét:

Holnapután, október 6-án mint minden évben, úgy az idén is hazafiai szívünk minden melegével emlékezünk meg arról a tizenháromról, kik ötvennégy évvel ezelőtt a nemzet igazaiért az aradi várban vértanuhalált szenvedtek. Gondolatainkban elszállunk az aradi Golgothához, a tizenhárom vértől áztatott földre, mi magunk pedig részt veszünk a nemzet hőseivé avatott vértanuk lelkiüdvéért a Szent László plebánia-templomban október 6-án d. e. 9 órakor tartandó gyászmisén. Jelenjen meg azon nemcsak ama néhány ember, kiknek részük volt abban a dicső küzdelemben résztvenni, hanem Nagyvárad minden igaz, hazafiai ér-zésű polgára.

Az elnökség.

Előfizetési felhívás.

Az új évnegyed küszöbén bizalommal fordulunk a nagyközönséghez, mindazokhoz, akik elveinket és irányunkat ösmerik s méltányolják. Nehéz időkben becsülettel álltuk meg helyünket, s hiszszük, hogy a közönség bizalma nem fordul el tőlünk, hanem annál nagyobb mértékben mutatja irántunk ragaszkodását, minél nagyobb szükség van küzdeni a destructiv irány ellen.

Programmunkat ismeri a közönség. Célünk egy minden politikai párttól független kath. irányu lapot adni, mely Nagyvárad és Biharmegye érdekeit védve, e mellett hű tükre legyen a főbb országos, kivált katolikus szempontból érdekes eseményeknek.

Budapesti tudósítónk azonnal és kimerítően értesít minden nagyobb fővárosi eseményről, országgyűlési tudósításaink nemcsak bőveket és hűek, hanem egy fél nappal megelőzik a budapesti lapokat.

A vidéki és országos eseményekről jól szervezett levelezői karunk értesít a megye minden pontjáról s az ország nagyobb városairól.

Kérjük t. olvasóinkat, hogy lapunkat pártoljai, és ismerőseik körében terjeszteni sziveskedjenek, hogy a keresztény eszmék elterjedjenek a nép minden rétegében.

A TISZANTUL

szerkesztősége és kiadóhivatala

Előfizetési árak:

A kiadóhivatalban átvéve:

Egész évre — — — — 16 kor.

Negyedévre — — — — 4 »

Helyben házhoz hordva:

Egész évre — — — — 20 kor.

Negyedévre — — — — 5 »

Vidékre postán szállítva:

Egész évre — — — — 24 kor.

Negyedévre — — — — 6 »

* **O Felsege Budapestre jön.** Megbízható, hiteles forrásból arról értesülünk, hogy O Felsege csütörtökön 8-án Budapestre érkezik kíséretével, hogy a politikai bonyodalmak utjait egyengesse s hogy az eskütéri hidnak 10-én szombaton tartandó ünnepies megnyitásánál jelen legyen.

* **A Katholikus Kör a kath. nagygyűlésen.** Említettük, hogy a kath. kör az idei nagygyűlésen is képviseltetni fogja magát. A küldöttséget a kör kiváló elnöke, báró *Gerliczy* Ferencz fogja vezetni, a ki e czélből legközelebb Nagyváradra érkezik.

* **Az önkéntesek tisztí vizsgája** már mindenütt véget ért. A tiroli vadászrezrednél szolgáló önkéntesek közül a tisztí vizsgát sikerrel letették *Kaáli-Nagy* Marcell, *Kenéz* Béla, *Zathureczky* Károly és *Dalmi* József, kik a tegnapi napon haza is érkeztek.

* **Kucsovsky kanonok temetése.** Tegnap helyezték örök nyugalomra *Kucsovsky* Lajos kanonok holttestét. A temetési szertartást *Vinkler* József püspök végezte teljes segédlettel. 9 órakor a székesegyházba vitték a holttestet s *Vinkler* gyászmisét mutatott be az elhunyt lelkiüdvéért. A temetésen a gyászoló rokonságon kívül a káptalan tagjai, a központi papság igen nagy számban s a vidéki papságból is számosan megjelentek. A koporsót több koszoru borította, közülök kivált *Dreiszker* doktornak gyönyörű élővirág koszoruja. A koporsót a temetőben a papság, a káptalani tiszték vitték. A gyászmise után az olasz-i nagytemetőben átadták az anyaföldnek a diszes érczkoporsót. A temetést Germán Károly «Ke-gyelet» intézete rendezte.

* **A király névünnepe.** Daló politikai viharok közepette értük el a mai napot, apostoli királyunk I. Ferencz József legmagasabb névünnepe. De bármily erős szelek korbácsolják fel a politikai élet tengerének hullámain, bármennyire lobogjon a nemzet házában a politikai szenvedély tüze, mindezekon magasan fölül emelkedik mint apró dombok közül a hegyóriás, Szent István koronájának fölönt viselője, a *magyar király személye*. Erheti gáncs tanácsadóit, de loyális érzésünk nem apadhat soha jó öreg királyunk iránt. S azért ma is lelkesülten kiáltjuk mindannyian magyarok: *Eljen a király!* — A székesegyházban ma O Felsege névnapján d. e. 9 órakor hálaadó szent mise lesz, melyen a város, megye, katonaság, s a hivatalok személyzete testületesen jelennek meg.

* **A Rákóczi gyalázó év. lelkész ügye.** Az evangélikus hitközség szenátusa tegnapelőtt foglalkozott *Schmiedt* Jenő lelkész ügyével, ki a Friedensbote című lapban Rákóczi emléket gyalázta. A szenátus Szikay Ottó ügyvéd indítványára egyhangulag elhatározta, hogy *Schmiedt* viselkedését határozottan elítéli, anynyival is inkább, mert a magyar protestánsok örök halálával tartoznak Rákóczinak és meggyalázása rut halátlanság és hazafiatlanság. A szenátus határozatát a konvent holnapi ülésére elé terjesztik.

* **A jövő évi virilisek.** Az ex-lex folytán a belügyminiszter úgy intézkedett előzőleg, hogy az 1904. évi legtöbb adót fizetők névsorát az 1902. évi adólajstromok alapján állítsák össze, vagyis a virilisek a jövő évben ugyanazok lennének, mint a folyó évben. A miniszter ezen intézkedését az ország több törvényhatóságában megtámadták, sőt olyan is akad. pl. Csanádmegye, amely a névjegyzék ilyen alapon leendő összeállítását megtagadta. Nagyváradon dr. *Sarkadi* Lajos hasonló indítványt tett a közgyűlésen, de a többség nem fogadta el. Azóta a belügyminiszteriumban is belátták, hogy a rendelkezés törvényességéhez nagyon sok szó fér, miért is egy újabb rendeletben, amelyet közöltünk, kijelenti, hogy nincs kifogása az ellen, ha a folyó évi adókivetések alapján állítják össze a törvényhatóságok a jövő évi virilisek névjegyzékét. Nagyvárad város igazoló választmánya a tavalyi adólajstromok alapján már összeállította az 1904. évi virilisek névjegyzékét, tekintettel azonban a miniszter újabb leiratára, újkölülést tart az igazoló választmány annak a megbeszélése czéljából, hogy szükségét látja-e a választmány a névjegyzéknek az 1903. évi adókimutatások alapján leendő újabb összeállításának.

* **A komáromi kardaffér.** Komáromból jelentik, hogy a folyó év tavaszán lefolyt kardafférnek, melynek Boldoghy Gyula építőmester lett áldozata, a polgári hatóság előtt folytatása lesz. Boldoghy ugyanis, aki mély sebeket szenvedett, amidőn védtelen állapotban a tiszték megtámadták, pürt indított Linhardt Károly 12. gyalogezredbeli hadnagy ellen a komáromi járásbírósnál 874 korona 45 fillér gyógyítási költség és kár erejéig. Boldoghy Gyula most igen népszerű, az ipartestület elnöke még akkor megválasztották, amikor sebestülten feküdt.

* **Az új bélyegeket.** Október hó 1-től kezdve új bélyegjegyeket kell felragasztani az okiratokra. A közönség tájékoztatására a következőket közöljük: A jelenleg forgalomban levő bélyegjegyeket 1903 október hó 1-seje után 1093. évi október hó 31-ig árusíthatók és használhatók; 1903. évi november hó 1-től azonban kizárólag csak az új bélyegjegyeket szabad használni. Aki ezen idő után régi bélyegyet ragaszt az írásra, azt úgy tekintik, mintha sem-

mit se tett volna rá. A régi bélyegek a adóhivataloknál 1903. évi november hó 1-től 1903. évi december hó 31-ig új bélyegekkel ingyen kicserélhetők. 1904. évi január hó 1-től ugyanazon évi december hó végéig a kicserélést a pénzügyminiszterium engedélyezi. A kicserélés iránti kérés bélyegmentes. A régi bélyegeket 1905. évi január hó 1-től kezdve többé sem ki nem cserélik, sem értéküket meg nem térítik.

* **A pécsi sztrájk.** A pécsi sztrájkmozgalom tegnap nagyobb mérveket öltött. A Zsolnay-gyárban, bár a Bukarestben időző tulajdonos, **Zsolnay Miklós** nem foglalkozott a memorandummal, az összes munkások beszüntették a munkát és a festőket és szobrászokat, kik a gyárban vannak alkalmazva, is megakadályozták a munkában. A pécsi asztalosok is kimondták a sztrájkot és tegnap már nem állottak munkába. Jelenleg a kőművesek, aszfaltmunkások, zsolnai gyári munkások és asztalosok sztrájkolnak, számszerint 3500-an, de eddig rendezavarás sehol sem történt.

* **A katolikus legényegylet háziestélye.** Október hónapban ismét háziestélyt rendez a Katolikus Legényegylet, mely remélhetőleg ismét oly fényesen fog sikerülni, mint sikerült a szeptemberi. Ugyanekkor fognak kiosztatni az állandó belépti jegyeket is, melyek az összes háziestélyekre meghívóul fognak szolgálni. A ki igényt tart rá, sziveskedjék az egylet előjáróságánál jelentkezni. Jelentkezéseket máától kezdve elfogad az előjáróság a legényegylet tánciskolájára is, melynek estélyei hetenkint kétszer fognak megtartatni.

* **Utikaland.** Egy amerikai lap írja a következő furcsa kalandot: Egy ifju pár nászuton van San-Franciscoból New-Yorkig. Forró nyári nap; a vonat túl van zsufolva. A fiatal asszony nagyon szenved a hőség miatt, végül elájul és ezt suttogetta:

— Jeget! jeget!

— Jeget! kiáltja a kétségbeesett férj... ötven dollárt egy darabka jégért!

Egy ur odalép a férjhez.

— All right, uram! a legközelebbi állomáson kap jeget.

A következő állomáson az ur csakugyan kiszállt a kupéból és nemsokára egy tányérral teli jéggel jött vissza.

Tovább utaztak s minthogy három napig tartott az út, másnap a fiatal asszony ismét ájuldozni kezdett.

— Jeget! suttogetta.

— Száz dollárt egy tál jégért — kiáltotta a férj.

A tegnapi gentlemann ismét megjelent és ajánkozott, hogy 100 dollárért hoz jeget. Ezzel a dolog rendben volt s ismét tovább utaztak. A harmadik napon újból jégre volt szüksége s a gondos férj futott a jegesemberhez.

— Csak még egy tál jeget... 150 dollárt adok érte!

— Nem lehet, uram; már az egész eget elvettem a szegény nagybátyámtól, pedig okvetlenül frissen kell megérkeznie New-Yorkba.

— A nagybátyjától? Hát ő a vonaton van?

— Hogyne, a halottas kocsiiban, jég között koporsóban.

* **Tragédia egy sikkasztási vizsgálaton.** Lapunkban tegnap ily czimen közölt távirati hírünk kiegészítésül adjuk a következőket: **Stephany** rendőrkapitányt, a kit hivatása teljesítése közben Kiss Győző adótiszt lelőtt, ma délután 4 órakor fogják a város lakosságának osztatlan részvéte mellett eltemetni. Szerencsétlen özvegye és kis gyermeke teljesen vagyon-talanul, minden támasz nélkül maradtak hátra. Egyelőre a város gondoskodik róluk, de a további támogatás érdekében a kormányt fogják megkeresni, mivel Stephany rendőrkapitány annak szolgálatában vesztette életét. A lapok különben tévesen közölték, hogy Kiss Győző a városi adóhivatalnak volt a tisztviselője. Kiss

Győző és büntársa, Margocsay Gyula a magyar királyi adóhivatal tisztviselői voltak. Az elsikkasztott összeg körülbelül 800 korona. Margocsay eltűnt a városból, de elrendelték kö-rözését.

* **Mikor az ügyvéd szellőztet.** Azt hiszi ön, jámbor olvasó, hogy a szellőztetés valami könnyű dolog? Azt hiszi ön, hogy kinyitjuk és bezárjuk az ablakot és ezzel vége? Dehogy! A szellőztetés egyike a legnagyobb és legnehezebb munkáknak, a melyeket végeznek s a melyeket illően kell honorálni. Bebizonyította ezt az az ügyvéd, a ki mint csőtömeggondnok kezelt egy üzletet. Felszámított sok mindent: üzletbe menést, üzletből kijövést, üzletben maradást, üzletben nem lételet stb. Mindenkéért busás munkadíj. Végül csattanól egy tétel:

Szellőztetés két hónapon át... 500 korona.

Szobaleány-körökben érdeklődéssel várják, mennyit fog az 500 koronából megállapítani a bíróság? Ezek szerint egy kis fizetésemelésre van kilátás a háziasszonyok körében.

* **Mozgalom a Neue Freie Presse kitiltása iránt.** Ismeretes, hogy a bécsi Neue Freie Presse egy idő óta a magyar politikai helyzettel kapcsolatosan egymásután közli a leggyűlöletesebb magyarellenes cikkeket, amelyekkel éppen nem tesz jó szolgálatot egyik félnek sem. Most a magyar politikusok megunták már a N. F. P. ostoba kirohanásait s pártkülömbőség nélkül, ugy az ellenzéki, mint szabadelvű képviselők körében élénk mozgalom indult meg, hogy az említett lapról annak magyar földön való postai szállítása megvonassék. Az akciónak bizonyára rövidesen meg lesz a kívánt eredménye.

* **Temetés.** Nagy részvét mellett ment végbe tegnap délután Borsos József derék költővérő polgár temetése. A végüliszességen zászló alatt ott voltak a 48-as népkör, az iparos-kör. A búcsuztatól **Csák Máté** olasz-i ev. ref. lelkész mondta a halott fölött. Majd az iparos dalárda gyászéneke után az olasz-i temetőbe vonult a gyászmenet, hol átadták a megboldogultat az anyaföldnek.

Figyelem! Nincs ember Nagyváradon, ki ne ismerne az „**Amerikai Áruházat**,” mely valóban találkozási helye a szép rőfös áruk kedvelőinek. Ha vidéki olvasóink között van valaki, ki ezt az üzletet nem ismerne, tekintse meg, melynek óriási rőfös és rövidáru raktára bármely fővárosi üzlettel versenyezhet. Itt található a legegyszerűbb cikktől kezdve a legfinomabb áruig minden, ami finomat és szépet az ipar csak produkálhat. Különösen fehérneműekben gyönyörű dolgok, a jó házi vászontól kezdve a legpompásabb kelen-gyéig. Olvasóink tehát saját érdekükben cselekszenek, ha ez igazán jónevű üzletben szerzik be szükségleteiket. 241.

x Felhívjuk olvasóink becses figyelmét **Kecskeméty István** (Lukács György-utca sarok), jóhírnévnek örvendő vendéglőjére, mely jó konyhájáért, és tisztán kezelt italaiért és előzékeny, pontos kiszolgálásáért minden tekintetben elismerést érdemel.

x **A szász cseh Svájc,** ezen természeti szépségeitől elragadó tája a földnek, az idén kényelmes és olcsó módon lesz megközelíthető, mert az Aussigban megtartandó iparkiallítás folytán különféle kéjvonatok — jelentékeny ármérsékléssel — fognak indittatni. Aussig jelentékeny iparáról nevezetes s főleg az európai államok legnagyobb gyárainak egyike emelte annak hírnevét. A **Schicht-féle szappan- és gyertyagyár** nemcsak az ó-, de az újvilágban is tért hódított gyártmányainak, mert ki nem

ismerné a **Schicht szappant**? Aki már Aussigban van, nem fogja elmulasztani a cseh-szász Svájc ezen legszebb és legkeresettebb helyét meglátogatni.

x Felhívjuk t. olvasóink figyelmét **Oppenheim F. Vilmos** kosáráru kereskedésének lapunk mai számában közölt hirdetésére.

x **Érdekes meglepetésben** részesül mindenki, ki megtekinti **Wallerstein Fülöp Fiai** nagy áruházat, (Nagyvárad, Bémer-tér) mert valóban meglepetés számba megy ott az őszi és téli idényre megérkezett újdonságok jó és olcsósága valamint a pontos és szolid kiszolgálás, melyben a közönség részesül. A cég régi jó hírneve is már magában véve elég biztosítékot szolgáltat arra nézve, hogy mindenki bizalommal forduljon hozzá. Mi magunk részéről ez uton ajánljuk olvasóink figyelmébe e hazai versenyképes céget. Bővebb felvilágosítással szolgál a cég lapunk mai számában közölt hirdetése. 405.

x Olvasóink figyelmét felhívjuk **Csordás Testvérek** jóhírnévű fűszerkereskedő cég lapunk mai számában közölt hirdetésére. 440.

x Felhívjuk olvasóink figyelmét **Andriska Jenő** uri és női divatkereskedő cég lapunk mai számában közölt hirdetésére.

x **Felhívjuk** t. olvasóink figyelmét **Szabó és Hajnal** jóhíru fűszerkereskedő cég lapunk mai számában levő hirdetésére. 117

MULATSAG.

Az iparos ifjak szüreti mulatsága.

A nagyváradai iparos ifjak önképző köre mint már említettük, ma tartja a Fekete Sas nagytermében szüreti mulatságát.

A kedves régi magyaros szokásokat felelevenítő mulatság iránt városszerte nagy az érdeklődés, s remélhetőleg siker koronázza az iparos ifjak fáradozásért.

Az estélyre személy jegy 1 kor. 20 fillér, családijegy 3 személyre 3 korona. Kezdeté 7 órakor.

SZINHÁZ.

HETI MŰSOR:

Szombat: Ejjeli menedékhely.

Vasárnap: d. u. Uff király. Este: Ejjeli menedékhely.

Ejjeli menedékhely.

Talán még soha olyan hamar ki nem trüfölt a színház, mint tegnap este. Valóságos megváltás volt a függöny legördülése. Több mint három órán keresztül szemétdombon vájkálni: ez több, mint a mennyit ma még el tudunk viselni béketűréssel.

Az Ejjeli menedékhely, ez a kikürtölt realiztikus remekmű egyike a szinpad legtorzabb termékeinek. Gorkij összeszedte emlékezetből mindazt a szennyet, a min ő keresztül vergődött s a mit már előtte megirtak és meguntattak mások és ebből csinált — dehogy! összehányt villával egy új darabot, a melyet dicsőítenek, mert orosz és mert ronda. Egyéb kiemelni való — néhol a gyakorlott írói kézre valló dialógot kivéve — nem is akad aztán benne.

Színházba élvezni jár az ember, nem pedig a gyomrát elrontani. Már pedig az a sok gazság, verekedés, ordítás, dorbézolás, gyilkosság, öngyilkosság és kivételesen egy természetes halál is, a mi ebbe a darabba szorult, a

legjobban berendezett gyomorban is zavart csinál. S ha még volna benne valami össze-függés! De egész bátran ki lehetne hagyni a darab felét, sőt akár visszajáró is elő lehetne adni, éppen annyi értelme volna. Ossze alig függő, zagyva jelenetek halmaza az egész, a mely jeleneteknél néhol megérzik a művész keze, de az egész olyan benyomást gyakorol a nézőre, mint egy apróra szétört kristály-szerg: művészi kéz által összerakva, formába öntve, czélra alkotva érték volna, míg így szemét, a melyet ki kell seperni, de nem pénzért mutogatni.

Remekműnek az a tulajdonsága, hogy a benne rejlő gondolatot az ember lelkére írja; az Éjjeli menedékhely a lélekhez nem szól, csak az idegekhez, a melyeket perverz csiklandással akar felfrissíteni. A III. felvonás végén sikerül is, az ember örül, hogy még nem vacsorázott, de aztán kifogy a szerző leltára s a IV. felvonásban általános az ásitás, úgy hogy a végén már az akasztás sem hat meg. Akasztás? Legalább vége a darabnak, mehetünk haza aludni.

Nem remekmű, de nem is realiztikus az Éjjeli menedékhely, mert a benne szereplők nem igazi, hanem idealizált gazemberek és lumpok. De még az idealizálás is tökéletlen: a határozott gazember szakit, ölel s öl csaknem egy szuszra, úgy hogy alig értjük, miért? A hűtlen feleség is csábít, féltékenyeked, gyilkolhat gyors tempóban, börtönbe is jut, de mégsem tudni, oda jutott-e? A tisztán szerető leány belemártja saját jegyesét a gyilkosságba, egy vén zarándok meg akarja téríteni a gaz társaságot s mikor félig sikerül a munka, faképnél hagyja őket — ismét hiába kérjük, miért?

A sok miértnek azértja tehát: az Éjjeli menedékhelyben sok a reklám, de kevés az igaz érték, azonban semmiesetre sem annyi, hogy belépti díjat kelljen fizetni érte.

Az előadásban első sorban a rendezés sikerült. A tömegjelenetek pompásak voltak, egyébként pedig csak néhol volt sablonos. Más a szereplők megítélése. Látszik, hogy efféle perverz dolgok nem illenek a magyar művészethez: nem találták bele magukat a rutba s ki-kizökkentek belőle. Négynek alakítása kifogástalan: *Krasznay* kopott bárója, mely mindig az az elbutult, elaljasodott ur volt, a minőnek Gorkij elképzeltette, *Bérczi* cinikus, sipkacsinálója, *Tóth Elek* kintűn korhely színésze, az egyetlen, igazán realiztikus alak és *Szarvasi* egyszerű, becsületes, elkeseredett, nyomorult kovácsa. Ezek mindvégig megmaradtak egységes, átgondolt szerepeknek. Meglepően jó volt *Deési* is; de a 4. felvonásbeli hosszabb monológnál kizökkent a hangulatból s száraz professzor módjára adott elő. Milyen más volt *Krasznay* monológja utána! csupa közvetlenség és eredetiség.

A *Keszler-pár* nagyon elfinomította szerepeit; ur és kisasszony voltak, pedig az egyik tolvaj, a másik cseléd. Így aztán igaz szerelmük kipattanása sem volt oly közvetlen, mint lett volna, ha megmaradnak a darab és szerepük közönséges keretében. Abszolút nem találta bele magát a szerepébe *Bognár*; csak éppen elmondta a mondókáját, *játszani* kevés helyen volt kedve.

László Irén a féltékenységet annyi igaz erővel és hévvel adta, hogy a szerelmes el-lágyuláshoz nem tudott gyöngédebb hanghoz jutni. Kis szerepekben megféleltek *Szathmáry*, *Pataki Vilma*, *Szöke*. Általában véve azonban kár volt annyi veszélyes fordítani egy darabra, mely annál kevésbé rontja az ember

gusztusát, minél rosszabbul játszzák. S meg lehetnek elégedve színészeink: minden fogyatkozás dacára sok embernek elrontották a vacsoráját.

Dr. K. A.

Az október havi műsor.

— A színügyi bizottság ülése. —

Az új szezonban tegnap délután tartotta első ülését Nagyvárad város színügyi bizottsága, amelyen elfogadták az október hónapra kitűzött darabok műsorát. A színigazgató kilencz új darabot vett fel a műsorba; egy hónapra elég újdonság lenne, de Géczy és Lovassy pályanyertes darabjait kivéve mind olyanok, hogy a mi fahér házunkba nem való — a szerb királyi pár legyilkolásáról szóló rémdráma pedig nagypiaczi komédiába való.

Felmerült a gyűlésen a nagyváradai színészet állandósításának a kérdése, azonban ezen kérdés felett csak akadémikus vita volt.

Az ülés lefolyása a következő volt:

Dr. Hoványi Géza elnökölt; jelen voltak: Rimler Károly, Beczkay Lajos, dr. Halász Lajos, Kőszeghy József, Somogyi Károly, Eleméry Ferencz aljegyző.

Az októberi műsor.

Dr. Hoványi Géza elnök az ülés alkalmából reményét fejezi ki, hogy az új szezonban is a bizottság és az igazgató mindent elkövetnek, hogy Nagyvárad város színügye felvirágozzék. Ezután előterjeszti a színigazgató által október hóra összeállított következő műsort.

Bob hercege, Éjjeli menedékhely (uj), Obrenovics Sándor és Draga királyné (uj), A korbács (uj), Herbelin papa (uj), Liliom Klári (uj), Fegyver nélkül (uj), Sarolta (uj), Három testőr, Hunyadi László, Bajusz, Parasztbecsület, Szenes legény, szenes leány, Doktor ur, Király fogás, Vizeadmirális, Modell (uj), Báránykák, Talmi hercegnő, Kis doktor, Drótos tót (uj).

Dr. Hoványi Géza megjegyzi, hogy a műsorban a Szigligeti-Társaság tavalyi két pályadíjas darabja: a »Fegyver nélkül« (Lovassy Andor) és »Sarolta« (Géczy István) is fel van véve a műsorba.

A műsort elfogadták.

A színészet állandósítása.

Dr. Halász Lajos óhajként felveti, hogy a színügyi bizottság nem látja-e szükségét a nagyváradai színészet állandósításának. Már két városban állandósították a színészetet. Ezekről felvilágosítást lehetne kérni.

Somogyi Károly színigazgató felvilágosítással szolgál. Aradon és Kassán megpróbálták a színészet állandósítását, de az nem sikerült és most Aradhoz Makót, Kassához pedig Sátoralja-Ujhelyt csatolták. Leghelyesebb volna, hogy ha Nagyváradhoz csupán Gyulát csatolnák. E tárgyban beszélt a miniszteriumban s ha Nagyváradon 8—9 hónapig lehet a szezon s a szüneten kívül a többi időt (aug. szept.) Gyulán tölti el a társulat, nagyobb államségélyt hajlandók adni.

Dr. Hoványi Géza figyelemmel kísérte a színészet állandósítását s azt látja, hogy az állam annyi segélyt ad, amennyit a város. Az állandósítási törekvésnek meg kell lenni, de ez idő szerint azt mi nem valósíthatjuk meg.

Rimler Károly rámutat, hogy Nagyvárad színésze még csemete korát éli s különféle védelemről kell gondoskodni, hogy erősödjék. Évek óta az a törekvés, hogy a város segítse a színészetét, de még ehhez nincs elég ereje. Közönséget kell nevelni s aztán segélyről gondoskodni. Most ne vessék fel az állandósítás kérdését, mert ha eljön az ideje, ő előterjesztést tesz. Jelenleg más kötelességeink van-

nak a színüggyel szemben, ezeket kell előbb teljesíteni.

Somogyi Károly és dr. Halász Lajos hozzászólása után a kérdést alkalmasabb időre halasztották.

Szigligeti-Színház.

Folyószám 3. Bérletszám 3. (páratlan.)

Ma vasárnap, 1903. október 4-én:

Délután 3 órakor fél helyárrakkal:

Uff király.

Operette

Este 7^{1/2} órakor rendes helyárrakkal:

Éjjeli menedékhely.

Színmű.

S Z E M É L Y E K.

Kosztilev, az éjjeli szállás tulaj-		
donosa	— — —	Sziklay Miklós
Vaszilisz Karponovna	— — —	László Irén
Natása	— — —	K. Kápolnay J.
Medvjegyev rendőr	— — —	Szathmáry Arpád
Vajszka Pepel	— — —	Keszler Ede
Kleses Andrej Mitrics	— — —	Szarvasi Soma
Anna	— — —	Pataki Vilma
Nisztya	— — —	E. Kováts M.
Kvásznya koza	— — —	Benkő Jolán
Dubnov	— — —	Béreczy
A báró	— — —	Krasznay
A színész	— — —	Tóth Elek
Szatín	— — —	Désy
Aljoska	— — —	Szöke
Luka	— — —	Bognár
Féltrenyaku	— — —	Csatár
A tatár	— — —	Vank

HELYARAK: Nagypáholy 14 koron. Földszinti és első emeleti páholy 12 kor. Másodemeleti páholy 8 kor. Zsölye 3 kor. Kőrszék 2 k r. 40 fill. Támlásszék, 2 kor. Erkélyülés 1-ső sor 1 kor. 20 fill., közép 2-ik sor 1 kor. Erkélyülés oldal 2-ik sor 30 fill. II. emeleti zártzárak 60 fill. Földszinti állóhely 1 kor., Diák és katonajegy a földszintre 60 fill. Karzati állóhely 40 fill. Egy színlap 20 fill.

Jegyek előre válthatók a színház jobb oldalán, a bérházzal szemben, d. e. 10-től 12 óráig, d. u. 3-tól 5-ig. Esti pénztárnyitás 7 órakor.

A holnapi előadásra jegyek már d. u. 3. órától előre válthatók.

Kezdeté fél 8 órakor, vége 10 órakor.

Holnap, hétfőn, október 5-én

Három testőr.

Vigjáték.

IRODALOM.

Katona Mihály alkalmi poéta a napokban bocsátotta ki a multkorában megjelent verskötetének második kiadását, mely mintegy husz költeménnyel bővült. Az egyszerű ember igaz érzéseit tolmácsoló művecske szerzőnél kapható egy koronáért.

IPARÜGYEK.

Felhívás

az ipartestület kötelekéhez tartozó iparos polgárokhoz!

Több mint 50 iparos tanoncz nem lett az iparos tanoncz iskolába bejelentve, bár erre nézve fel lettek az iparos polgárok szólítva.

Felhívom azon iparos polgárokat, kik mind ez ideig tanonczukat be nem jelentették, miszerint f. évi október hó 6-án kedden délután 4 órától 6-ig, a nagypiaczteri polgári iskola épületében, az iparos tanoncz iskola igazgató-ságánál, mulhatatlanul bejelentsek, mert az elmulasztás esetében az 1884. évi XVII. t. cz.

157. §-a értelmében pénzbüntetéssel fognak megrovatni.

Nagyvárad, 1903. október 3-án.

Bertsey György,
ipart. elnök.

NYILTTÉR.

Bumbera Imre

polgári- és papi szabó.

Nagyvárad, új Bazár-épület színház oldal.

Van szerencsém a nagyérdemű közönség és Főtisztelendő papság becses tudomására hozni hogy az **őszi és téli idényre** szükséges, mind **legujabb divatnak** és a **legjobb minőségű** szöveteim megérkeztek, melyekből a legujabb és legelegánsabb szabás szerint készítek nagybecsű megrendelőimnek.

Különösen felhívom a Főtisztelendő papság figyelmét az összes áruimra, melyet **kizárólagosan csak a Főtisztelendő papság részére** tartok. Állandóan nagy választék **reverenda, ozimáda** és egyházi **kvadrátusokból. Rivétum** fekete és viola színben, továbbá egyedüli raktára a mai idény legszebb és legczélszerűbb **hit, remény, szeretet övének** (cingulus), mely egyedül **csak nálam szerezhető be.**

Midőn a Főtisztelendő papság és a nagyérdemű közönség becses pártfogását kérem, meg kell említenem, hogy elvem mindig a jó kiállítás és jutányos ár volt, melytől eltérni a jövőben sem fogok.

Nagybecsű megrendeléseiket kérve, maradtam kitűnő tisztelettel:

Bumbera Imre,
polgári- és papi szabó.

425

Az őszi ujdonságok

uridivat cikkekben, u. mint:

Angol és belföldi kalapok,

fehérneműek, uri, női és gyermek **czipőkben,**

nyakkendők, gallérok, kézelők, sétabotok,

esőernyőkben megérkeztek.

Különösen bátorkodom felhívni a t. közönség b. figyelmét **czipő-raktáramra,** a mely kizárólag a **legjobb** honi kézimunka és ugy kivitelben, mint minőségben felülmulja az összes külföldi gyártmányokat.

Határozott olcsó árak.

LEIPNIK MIHALY,

uridivat nagyáruháza

Nagyvárad, Bémer-tér.

Telefon 362.

338

TAVIRATOK

A képviselőházból.

Budapest, okt. 3. (Saj. tud. táv.) párt ülésben **Polonyi Géza** indítványozza, hogy küldjenek a pénzügyminiszterért, a ki még felelősségre vonható.

Ez indítvánnyal szemben **Nagy Ferencz** szólalt fel s kifejtteni igyekszik,

hogy felesleges a pénzügyminiszterért küldeni, mert a hadügyminiszter csak a delegációnak felelős, a pénzügyminiszter pedig lemondott, tehát nem felelős. Együttal indítványozza, hogy halasszák el a képviselőház ülését a míg az új kormány megalakul.

Ez indítványhoz **Eötvös Károly** és **Polonyi Géza** szóltak hozzá, kifejtve, hogy **Nagy Ferencz** megokolása téves. **Nagy Ferencz** indítványát a ház elnapolására vonatkozólag ezután szavazásra bocsájtották s a többség elfogadta.

Rablómerénylet egy urinó ellen.

Budapest, okt. 3. (Saját tud. táv.) A **Kossuth Lajos-utcán** a hullámozó ember áradatban este fél 9 órakor a 10-ik számú ház előtt egy előkelő urinó fordult be a kapu alá. Egyszerre egy elegánsan öltözött fiatalember toppan eléje. Magragadja, s a kezeitáskáját iparkodik kezéből kicsavarni, heves dulakodás támad.

Az urinó sikoltozni kezd. A tömeg köréje csoportosodik. Nem tudják, mi a dulakodás oka. Az ember a nőt boájával fojtogatja s egyszerre alkalmas pillanatban eltűnik a tömeg között.

A meglepett járó-kelőknek nem sikerült lelatóztatni. Az urinó **Salay Józsefné** s vallomása szerint rabló szándékkal támadt reá az ismeretlen fiatal ember. Az eset a levélhordó kifosztásának megisméllődése. A fővárosi rendőrség szigoruan nyomoz.

A mürzstegi vadászatok.

Mürzsteg, okt. 3. A jó idő, mely a két első vadásznappal kedvezett, az utolsó napon is megmaradt. Tegnap este ugyan hosszán esett az eső, úgy hogy már a mai vadászat lemondásáról is szó volt. Azonban éjjel után megszünt az eső. Már reggel 1/4 órakor áttört a nap a felhőkön és egy órával később a hegyek világos napfényben usztak. A mai vadászat már nagyon korán kezdődött. Az első vendégek 1/5 órakor hagyták el Mürzsteget és az uralkodók, valamint **Ferencz Ferdinánd** főherceg már 5 órakor indultak a vadászkastélyból. Ez időben még csak kevés ember volt az utcákon legnagyobb részben favágók, kik munkába indultak és tisztelettel köszöntötték az uralkodókat.

A kocsik ismét átvitték a vadászatot résztvevőket a Königsalpe felé, melynek oldalán van a Schsterschlag vadban dus vadászterülete. Ezen terület nem regényes, mert erősen fákkal benőtt. Csak a magasabban fekvő hegyoldalon vannak festői sziklacsoportok. A mai vadászaton valószínűleg csak szórványosan kerülnek zergék lövésre. 1/8 órakor hangzottak fel a vadászkiáltások és nemsokára hallatszottak az első lövések. A vad behajtása ezuttal meg volt nehezítve, mert az eső nagyon átmedvesítette a talajt. Azonban egészében a hajtás elég eredményes volt. 9 óra 15 perczkor lefújták a vadászatot, amivel az idej mürzstegi udvari vadászatok véget értek. (M. T. I.)

Lemészárolt zsidók.

Budapest, okt. 3. (Saj. tud. táv.) **Boziref** oroszországi helységről jelenti

a táviró, hogy a zsidók engesztelési ünnepének előestéjén a parasztok rárohantak az összegyűlt zsidókra, s közülük mintegy 300-at lemészároltak. A véres harcban 100 paraszt is elpusztult. A városban, hol mintegy 25,000 zsidó lakik, véres zavargástól tartanak.

Goluchovski és Lamsdorff tanácskozása.

Mürzsteg, okt. 3. **Goluchovski** és **Lamsdorff** grófok különösen a tegnapi napot szentelték beható megbeszéléseknek. A most befejezett tanácskozások eredménye a politikai helyzet általános szempontjaiban való teljes megegyezés.

A czár elutazása.

Bécs, okt. 3. (Saját tud. távir.) **Miklós** czár a vadászatok után Bécsbe érkezett s innen délután 4 óra 50 perczkor elutazott. A pályaudvarra a király és **Ferencz Ferdinánd** trónörökös kísérték ki. Búcsuzkodásuk feltűnő közvetlenséggel lepte meg az uralkodók környezetét.

A Balkán zavarok.

Bécs, okt. 3. Illetékes részről közlik a mürzstegi fejedelemlátogatásról és a két külügyminiszter tanácskozásáról, hogy mind a kettő kizárólag a Balkán viszonyoknak szólt. Gróf **Lamsdorff** és gróf **Goluchowski** ott folytatták tanácskozásukat, a hol tavaly félbeszakították s konferenciájuk alapja az a reformtervezet volt, a melyet közösen megállapítottak és Törökország elé terjesztettek. A két államférfi tanácskozásának eredményét már legközelebb megfelelő formában nyilvánosságra hozzák.

A »N. Fr. Pr.« egy munkatársának alkalma volt megkérdezni egy kiváló orosz államférfiut, aki szintén megjelent Mürzstegben s aki azt mondta, hogy Oroszország és Ausztria-Magyarország elvannak tökéltve a rend helyreállítására Macedóniában s teljes egyértelműség jött létre köztük a további eljárásra nézve. (M. T. I.)

000 REGÉNY CSARNOK. 000
000 000

Sorsjáték.

Regény.

Írta: **Stella (Szöke Berta.)**

Nagyon kért hogy a huga esküdjére bemenjünk. Zeréndinével szegről-végre rokonok vagyunk t. i. . . aztán magát itthon ne hagyjuk különben . . .

— Még visszaküldene bennünket — névetett Mércziné.

Márta hallgatott. Fájdalmasan érintette a dolog. Láposi még nem hívta őt meg. Arra nézve ugyan már tisztában volt magával, ha másképp ki nem vonhatja magát betegséget szinlel és otthon marad. A két szerelmes látása, azok ragyogó arca, boldogságot sugárzó szemei, a gyöngédség száz apró jele melylyel egymást körül veendik, kimondhatatlan kinnal töltötte el szívét. Az ő jelenlegi kedélyállapota nem illik bele az örvendő. elégedett, vig násznép keretébe.

— Ott mulatunk, kisasszony! — mondta a hozzájuk telepedő Bánkiné.

— En nem — szölt határozottan a leány

— a gyermekek kinek a felügyelete alatt maradnának?

— No azt majd elintéznők. Es ha akar? ...

— Nem nagysád sem mi esetre!

Mércziné nem fessegette a dolgot tovább, ő értette a leány vonakodását. A beszédet azért másfelé igyekezett terelni.

A közfigyelmet most hirtelen a tiszta felhőtlen eget egyszerre elborító szürke ködfátyol vette igénybe. Az imént még verőfényes tavaszi pompának örvendő táj szomorú szürke őszi képet öltött. Bánki élénken magyarázta a tünény okát a kíváncsiakodó Ilonkának. A Márta keble olyan csodálatos összhangot képezett a nagy szomorú szürkeséggel.

— Jó lesz bemenni — ajánlotta Mércziné — ez a köd felette kellemetlen.

Az esküvő rohamosan közeledett. Iika igen szeretetreméltó modorban hívta meg Mártát — Láposi csak ennyit írt. Biztosan számítunk jelenlétére.

— Igazán itthon marad? — kérde Mércziné.

— Kétségkívül Nagysád.

— És mit fog kifogásul felhozni?

— Egy hirtelen keletkezett torokfájás elég mélység lesz, azt hiszem.

— Hát ...

— Nagysád helyesnek tartaná hogy elmenjek?

— Igen. Magának nem szabad elárulnia magát. Neki sejtelmének sem szabad lennie arról a mi szívében történik. A büszkeségnek ilyen esetben le kell győznie az érzelmeket.

— Hisz ép azért maradok távol tőle. Ott feltétlenül elárulnám magamat. Zerédiné kint padra feszítene! Nem, nem megyek, nem akarom őt látni soha.

— Miért ír neki akkor, ha a végleges szakítás sokkal észszerűbb lenne, azok a levelek minden alkalommal kihoznák a sodrából.

— Gondoltam én már arra és ha egy módot, ürügyet tudnék, de így minden indokolás nélkül, félek eltalálná az igazat.

— Mamus, mamus! — rontott be Ilonka lélekszakadva a szobába — vendég jött.

— Kicsoda? — kérde az anya.

— Nem ismerem, egy szép fiatal ember, apa azt mondta siess a szalonba.

Vajjon kilehet tűnődött a háziasszony a tükörhöz menve, hogy megnézzé rendben van-e a toiletje s főleg a haja, melyre olyan nehéz volt azt a korlátlan hatalmat gyakorolni, amelylyel házában uralkodott. Azok a makrancos gőnoőr fűrtök nem hajoltak meg a fésű kefe önkénye előtt.

— A nagyságos ura salonba kéreti a nagyságos asszonyt — jelentette a belépő szobalány.

— Megyek — felelt a nő ruháját még egyszer végigsimítva.

(Folyt. köv.)

KÖZGAZDASÁG.

Pályázati felhívás.

A helybeli bádogos és lakatos iparosok felhívtnak, hogy ajánlataikat 2200 kisebb és 30 nagyobb, faoszlopokra, illetve transzformator állomásokra erősítendő figyelmeztető táblácskára folyó hó 7-ig nyujtsák be. Bővebb felvilágosítást nyerhetni alulírottánál.

Nagyvárad város villamos műve

Belányi Imre,
igazgató.

Határidők.

	Budapest, okt. 3.
Buza októberre	7.86
Buza áprilisra	7.38
Tengeri	6.26
Rozs okt.	6.80
Zab ápr.	5.90
Káposzta, repce, aug.	11.90

Értéktőzsdé

	Budapest, okt. 3.
Oszták hitel	688.50
Magyar hitel	749.50
Allamvasut	694.—
Rimamurányi	488.—
Magyar jelzálog	585.25
Salgótarjáni	—
Wagon-kölcsön	—

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén 1903. okt. 3-án.

Magyar aranyjáradék 4	117.75
Magyar koronajáradék	97.80
Magyar vasuti kölcsön aranyban 4/2%	—
Magyarvasuti kölcsön ezüstben 2 1/2%	—
Magyar keleti vasuti államkötvény 1876-ból	—
Magyar földtehermentesítési kötvény 4%	97.40
Italmérsi jog megváltási kötvény	—
Horvát szlavonföldtehermentési kötvény	97.0
Magyar nyereséj-sorsjegy-kölcsön	200.—
Tiszaszabályozás és szegedi sorsjegyek-kölcsön	155.—
Oszták járadék papirban	99.75
Oszták járadék papirban	100.25
Oszták járadék aranyban	119.25
Oszták korona járadék	99.75
Oszták államsorsjegyek	152.—
Oszták magyar bank részvény	15.75
Magyar hitelbankrészvény	713.23
Oszták hitelintézet részvény	656.—
Páti vista	94.97
29 frankos arany (Napoleon'dor)	19.—
Németbirodalmi márka	117.35
Londoni vista	239.85
20 márkás arany	28.47

A szakosztásért felelős.

Dr. VUCSKICS GYULA.

Nagyvárad város rendőrkapitányi hivatalától.

17441 szám.
1903

Árverési hirdetmény.

Nagyvárad város rendőrkapitányi hivatala, mint I.-foku iparhatóság közhírre teszi, hogy a KLEIN M. és FIA cég Kossuth Lajos-utczai zálogkölcsön üzletében a lejárt és meg nem hosszabbított, illetve ki nem váltott zálogtárgyak f. évi október hó 26-ik napján reggel fél 9 órakor kezdődő nyilvános árverésen el fognak adatni.

Nagyvárad, 1903. október hó 1-én.

Giraud,
t. r. alkaptány.

439

Hirdetések felvételnek a kiadóhivatalban.

SZENT LÁSZLÓ KÖNYVNYOMDA

Nagyvárad, Apáczá-utca 3. szám.

Művek

folyóiratok, hírlapok,
vonalzatok,
gazdasági nyomtatványok,
egyházi, községi
és egyéb
hivatalos nyomtatványok,
körlevelek,
levélborítékok.

Elvállal és készít:

izléses kivitelben
mindennemű

nyomdai munkákat

jutányos árak mellett.

Vidéki rendelések gyorsan és pontosan eszközöltetnek.

Levélfejek,

számlák, falragaszok,
báli meghívók,
tánczrendek, étlapok,
naptárak,
palaczkfeliratok,
névjegyek,
gyászlapok
stb. a nyomdai szakba
vágó nyomtatványok
készítése.

A lat. és gör. szert. kath. egyházmegyei nyomtatványok

raktára.

Hirdetések felvételnek a kiadóhivatalban.

Mezey Sándor, Szt. László-tér „Sas“-szálloda alatt.

Értesitem a n. érdemű uri és hölgyközönséget, hogy
uri, női divat, fehérnemű, gyermekruha s szövöttáru üzletemet megnyitottam.

Tekintve, hogy 14 éven át a főváros elsőrangú üzleteiben működve a legjobb összeköttetésekre tettem szert, n. b. vevőimnek csakis jó minőségű árut méltányos árban szolgálhatok. Midőn raktáram és ujdonságaim szives megtekintését kérem, vagyok minden készséggel

Mezey Sándor,

Szt. László-tér „Sas“-szálloda alatt.

414

Andriska Jenő

RÖVIDÁRU, NŐI- és FÉRFI
 SZABÓKELLÉKEK
 és DIVATÁRUK RAKTÁRA

NAGYVÁRAD, Szent László-tér 1. szám.

Őszi idényre

ajánlom a kitűnőnek elismert, glace, svéd és szarvasbőr keztüimet a következő árakon:

1 pár női glace keztü	—70, —85, 1.— frt.
1 pár női svéd	1.30, 1.50 >
Vizben mosható női szarvasbőr keztü	1.10, 1.40 >
Férfi glace keztü	1 frttől feljebb
Férfi özbőr, szarvasbőr valamint noppa keztük nagy választékban.	

140

Keztük tisztítása páronként 12 kr.

A legújabb ruhadiszek: **csipkék, boak, színházi sawlok, esőernyők, harisnyák, bélések**, állandóan nagy választékban.

Férfi **ingek, gallérok, kézelők, nyakkendők, lábtyúk, harisnyák, harisnya kötők, nadrágtartók** a legjobb minőségben és minden a legolcsóbb

SZABOTT ÁRAKON!

Kézimunkák és hozzávalók. Női és férfi szabó-kellékek. **Mindennemű rövidárak. Pipere czikkek.** TELEFON 488.

TELEFON 488.

Derékfűző (Mieder)

Belégépolási kötszerek és gummizárók!

Keztü gyári raktár!

ELSŐ NAGYVÁRADI műkelmefestő, pliszérozó és vegyészeti ruhatisztító intézet.

Fő-üzlet Körözs-utca 1. — Fiók-üzlet színház-bazár.

Van szerencsém a n. é. közönség becses figyelmét felhívni, hogy üzletemet a mai kor igényeinek teljesen megfelelő

pliszérozó intézettel

nagyobbítottam. Intézetem oly arányokban van felszerelve, hogy a legkényesebb izlés teljesen fölülmulja. Festek, pliszérozók és tisztítók bármilyen disszel ellátott munkákat, színházi, katonai, egyházi ruhákat, mindenféle **szőrmék és tollakat**. Különböző arany, ezüst, vagy bármilyen diszszel ellátott tárgyakat saját felügyeletem alatt a legkitűnőbbben egészben tisztítok.

Csipkefüggönyök a legolcsóbb árban tisztíttatnak.

11 év óta fennálló, saját vezetésem alatt levő **VEGYITISZTÍTÓ INTÉZETEMBE** mindenki bizalommal küldheti tisztítás végett a ruhát, rég ősmert vegyitisztító intézetemben minden munkát **mérsékelt árban vállalok** s törekvésem mint eddig, ezután is a közönség minden igényeit dicséretesen kielégíteni.

Mély tisztelettel

Szabó László,
 vegyi ruhatisztító és kelmefestő.

DOLGOZÓ-TELEP: PECZE-UTCZA 170. (Saját ház.)

430.

Uj! VENDÉGLŐ Uj!

A n. é. közönségnek, jó ismerőseimnek és barátaimnak van szerencsém becses tudomására hozni, hogy Nagy-Körözs-utca 1. szám alatt, egészen újonnan épített helyiségben egy a mai kor igényeinek teljesen megfelelő

Vendéglőt

tegnap f. hó 26 án este egy elsőrendű zenekar közreműködése mellett **megnyitottam.**

A gyönyörűen festett és berendezett nagy és kényelmes **éttermemben** tisztelt vendégeim **kitűnő étellel, tisztán kezelt legjobb minőségű italokkal** lesznek előzeny és legpontosabb kiszolgálás mellett el látva és hiszem, hogy a teljes megelégedés folytán gyakran fognak megjelenésükkel szerencsétlenni.

A nagybecsű közönség pártfogását kérve vagyok

mély tisztelettel

SZABÓ GYULA,
 vendéglős

Na gy-Körözs-utca, 1. szám.

Kecskeméty István

étterme és sörcsarnoka,
Nagyvárad, Lukács György-utca sarkán.

Naponta frissen csapolt *márcziusi sör*.

315 Saját termésű, tisztán kezelt

HEGYI BORO K.

Társas-ebédek, vacsorák vagy lakomák

étlap szerint vagy megállapított árak mellett
elfogadtatnak.

ABONNENSEK

elfogadtatnak mérsékelt árak mellett.

Egyben van szerencsém a *vidéki utazó kö-*
zönség szives figyelmét felhívni, hogy

vendég-szobáimat

ujjonnan berendeztem és tisztántartására
különös gondot fordítok, ugyszintén

szállóhely

olcsó ár mellett szives rendelkezésre áll

TELEFON 194.

TELEFON 194.

GYŐRI SÁNDOR

gázerőre berendezett mű- és homoru köszörülő
műhelye,

Nagyvárad, Kert-utca 1. sz.

Van szerencsém a n. é. közönséget értesí-
teni, hogy

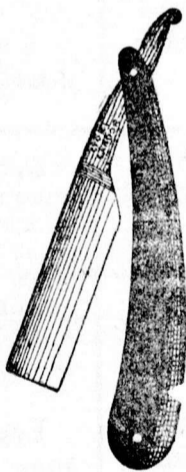
gázerőre berendezett

mű- és homoru köszörülő műhelyemet

a mai kor igényeinek teljesen megfelelően a
legmodernebbül felszereltem.

Minden e szak-
mába vágó mun-
kálatok, u. m.
ollók, tyukszem-
vágók, beretvák
és min dennemű
kések tükörlé-
nyesre palléro-
zása valamint
kémüves mun-
kák előállítás,
a leglekiismeret-
esebb kidolgozás
és árszámítás te-
kintetében a leg-
olcsóbban állítat-
tik elő.

Tisztelettel kérem a m. t. közönséget a
saját érdekükben is, hogy óvakodjanak az utczai
házaló köszörüsöktől, kik a munkát nevemben
szedik össze köszörültetni s azt továbbítják.

295

Kiváló tisztelettel
Győri Sándor.

Hirdetések felvételnek

a legjutányosabb árban e lap

kiadóhivatalában.

Unghváry
László

(Czegeled) 300 holdas bor-
termő szőlőtelepének, továbbá
gyümölcs- és szőlőiskolájának
árjegyzéke megjelent. Hol 3 krajczár-
tól felfelé nemes csemeték, 2 forinttól
felfelé sima és gyökeres szőlővesszők;
továbbá 16-18 forinttól felfelé saját-
termésű rendkívül finom újborok kap-
hatók. Ezenkívül mindenféle gyümölcsfa-
vadoncz, akác- és gleditschia-csemeték.
Tessék árjegyzéket (borról is)
kérni.

Hitelt nyújtok

1-2-3 évre (kamat nélkül): városok, községek,
megyék, vízszabályozó társulatok, mérnöki hivatalok, szö-
vetkezetek, nagyobb uradalmak s más hitelképes testü-
leteknek.

A hitelnyújtás szőlővesszőre és borra nem vonat-
kozik.

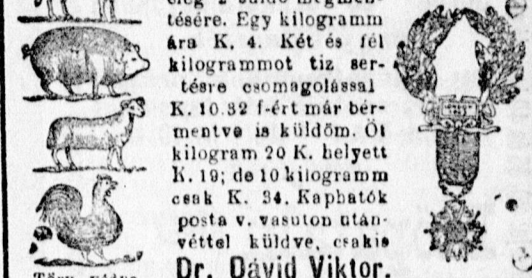
Dr. David Gyula, északi gyógyszer. szépitőszereit használni.

Szeplő és más arczfoltok ellen Eszéki pomádéja ára
70 f. K. 1.20, 2.20, makacs arczfoltoknál az erősebb
hatású Pompadour-pasztám köcsöggje K. 8 és 5. Arcz-
caustitó fekete pont alakú mitesszerek egyedüli mu-
laasztója a juvenil, ára K. 1 és 2. Bármelyik szerem
használatát előtt csakis Detergon különös porszappannal
kell mosdani K. 1, 2, 3. Örömet szerzek aziate ifjító
hajfestőmmel az őszülőknek, próbaüveg K. 2, 4 és 8.

ANTEGRIN. Háziállatok öv- és gyógypora.

Minden gon-
dolkozás és kérdészködes nélkül, hogy mi volna
jó, csakis Antegrin-t kell, a mint bágyadtak, mind-
járt beadni. Egyszeri adag alig kerül 3 krajczárba,

melylyel nagy kárt elhárítanak azok,
a kik óvszerképen és étvágygerjesz-
tőül hébe-korba adva bizalaskor is
miodig már előre megrendelik, pel
dálul 100 darab sertés közt a dögöt
megszüntetni 10-15-20 kilogramm
szükséges. Egy tekerca ára K. 2, mely
elég 2 süldő megmen-
tésére. Egy kilogramm
ára K. 4. Két és fél
kilogrammot tíz ser-
tésre esomagolással
K. 10.32 f-ért már bér-
mentve is küldöm. Öt
kilogram 20 K. helyett
K. 19; de 10 kilogramm
csak K. 34. Kaphatók
posta v. vasúton után-
véttel küldve, csakis

Dr. David Viktor.
gyógyszerész-tudor, a m. kir. természettudományi társulat
rendes tagja.
Szent István király gyógyszer-tárába, ESZÉK, aludtós.

Már

1 koronáért

50.000

korona nyerhető.

Orvos

sorsjáték

Budapest, IV., Váci-u. 17a.

Már

1 koronáért

50.000

korona nyerhető.

Főnyeremény 50,000 kor. ért.

Egy sorsjegy ára 1 korona.

Miután a huzást már október elején megtartjuk és
a sorsjegyek nagy kelendőségnek örvendenek, ennél fogva
tisztelettel kérjük, hogy a sorsjegyek bevásárlásával ne
tessék késni, hanem nagybecsű megrendelését szivesked-
jék lehetőleg azonnal elintézni, mert a **huzás már**

1. évi október hó 10-én lesz.

Orvos-sorsjáték központi irodája:

Budapest, IV., Váci-utca 17a.

Sorsjegyek a következő bankházakban kaphatók
helyben:

Spitz József, Amigó Mór, Frankl Mari, Hauska Józsefné, Kiss Dávid,
Lukács Mór, továbbá minden dohánytözsdeben és minden vidéki városban.

Mintegy 50.000 különféle zöld ojtás eladó
őszi szállításra, rendelések már most elfo-
117 gadtatnak.

Szabó és Hajnal

fűszer-, csemege-, bor- és déligyümölcs-
üzletében

NAGYVÁRAD, FŐ-UTCZA,

Nagybani szállóeladás.
Csemege szálló kilója **20 kr.**

Nagyobb vételnél árengedmény.

Görög- és cukordinnyékben
nagy választék.

Nagy raktár sajtneműek, prágai
sódar, szalámiból. Naponta friss
TEA-VAJ 1 kilo 1 frt 20 kr.

Világhírű

Előpataki gyógy- és
borviz.

Egy liter 10 kr.

Kérjük t. vevőinket napi vagy
heti szükségletüket feladni, a mit
kihordó kocsiikkal díjtalanul haza-
küldünk.

Vidéki rendeléseknél csomago-
lást nem számítunk s díjtalanul
küldjük az itteni állomáshoz.

Számos megrendelést kérve,
maradunk

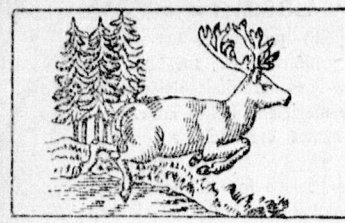
kiváló tisztelettel
SZABÓ ÉS HAJNAL.

Ujdonság! Megay Foot-Ball bombái a legki-
tűnőbb csokoládés gourmand-
csemege 1 darab 15 kr.

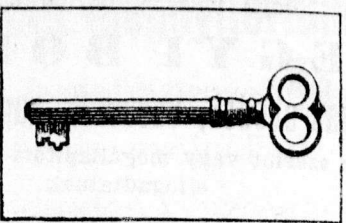
Körösölgyl saját termésű asztali borok, literje: 30, 36 és 40 kr., adó nélkül 8 krral olcsóbb.

SCHICHT-szappan

„SZARVAS” vagy „KULCS”

Legjobb, legkiadó-
sabb és ezért a
legolcsóbb szap-
pan. Minden káros

hatásu vegytéktől mentes.

➔ ➔ Mindenütt kapható. ➔ ➔

Vásárlásnál ügyelni kell arra, hogy minden darab szappan
„Schicht” névvel és a fentebbi védjeggyel legyen ellátva.

Ország Sándor

zongoragyára
R.-Palota. (Budapest mellett).
Alapított 1861-ben.

Ajánlja a mai kor igényeinek mindenben
megfelelő

uj orgonáit.

Elvállal *javitásokat* a legutányosabb
árak mellett.

➔ **Kisebb orgonák raktáron!** ➔

112 Árjegyzéket kívánatra küldök.

A várad-velencei volt Weinberger-
féle gyárhelyiségben

2 magtár

azonnal bérebevehető.
Értekezhetni lehet a Nagyvárad Takaré-
pénztárnál. 307.

Kiadó lakás.

A Kossuth-utcai Mezey-féle házban
egy II. emeleti 6 szoba és mellékhelyisé-
gekből álló lakás f. évi november hó 1-től
kiadó. 417

Vászon, fehér és asztal ne-
műek, damast árak elismert
legelőnyösebb árban. Tartóssá-
gáért kezességet vállalunk.
Teljes menyasszonyi kelen-
gyék, remek kivitelben 100 frttól
5000 frttig.

Valódi angol és francia kü-
lönlegességek, czybelin, schot-
tisch és doubl keimékben gyö-
nyörű választék — ugyszintén
olcsóbb keimékben is — 120
centiméter széles, már 25 krtól
kezdve.

Óriási választék fekete és szi-
nes ruha és blous selymekben,
sima selymek, minden létező
minőség és színben a legolcsóbb
árakban.

Remek kivitelű diszek, selyem
aplicatio — ebantüle és valan-
cien csipkék, fekete fehér és
ecrű színeketen, — kivételes olcsó
árakban.

Férfi és gyermek fehérne-
műek, ingek, kézelők, gallérok,
harisnyák, zsebkendők, jäger
és trico alsó ruhák nagy vá-
laszték és nagyon olcsó árak-
ban.
**Egy férfi gallér 10 kr.,
1 pár kézelő 20 kr.**

Fiók-üzlet:
Debreczen
Piacz-utca.

Fő-üzlet:
Nagyvárad
Bémer-tér.

Fiók-üzlet:
Kisvárdá
László-tér.

ÉRTESEITÉS

Van szerencsénk a n. é. közönséget értesíteni, hogy
a közelgő **őszi és téli idényre** raktárunkat nagy meny-
nyiségben a **legújabb és legdivatosabb** árukkal és nagy
alkalmi vételekkel felhalmoztuk és kérjük az igen tisztelt
vásárló közönséget a saját érdekében is, hogy szolid és
legolcsóbb áruinkról s pontos kiszolgálásról általánosan
elismert üzletünket felkeresni sziveskedjék.
Kiváló tisztelettel

WALLERSTEIN FÜLÖP FIAI.

Szolid szabott árak tulfizetés teljesen kizárva.
Különösen figyelemre méltó!
Az újonnan berendezett női és gyermek confection
raktár dús választékban,
eredeti modellek.

Salon szőnyegek, futó, velvet
tapes rya és spárga szőnyegek
függönyök, lambrekinok, fali és
ágyelő szőnyegek, ágy garni-
turák, **csipke és tüll füg-**
gönyök, fehér — crem és
ecrű színben állandóan óriási
választékban és legolcsóbb árak-
ban.
Egy ablak szövet füg-
göny már 95 krért.

Mindenemű bélés árak és
hozzá valóik szabott árakban.
Egy ruhához teljes hoz-
závaló 1 frt 35 kr.

Teljes csecsemő kelengyék
gyönyörű kivitelben igen olcsó
árakban.
Kocsi és plüss ta-
karók,
gácsi és brassói pokró-
czok, méter és darab számra.
Eredeti gyári ár.

paplan és matrácz
készítettés saját felügyeletünk
mellett, gyönyörű kivitelekben,
továbbá pluss, pique és trico
paplanokok.